

AGREGY

**Magyarok
története**

**Erdélyi
emléklapok**

Házunk tája

Lélekgondozó

Vidám oldal

**Nyári
történetek**

AGREGY
Aggregy
AGREGY AGREGY

melléklet

Magyar

Alapította 1999-ben: Tar Károly

Ligelet

20. évf. 84.-85 sz. A SKANDINÁVIAI MAGYAROK CSALÁDI LAPJA 2017/3-4

A tartalomból:

Házunk tája

Erdélyi képeslapok 4-17

Foszlányban 17-23

Nyári történetek

Csángó Péter két írása 24-28

Lélekgondozó

Krisztus legendák 37-38

Magyarok története 34-35

Szent László 34-35

Könyvek

Vidám oldal 38

m e l l é k l e t
I-XXXXVI oldal

**Skandináviában rengeteg a liget (lund),
de MAGYAR LIGET csak egy van!**

Szerkeszt :

Tar Károly - lunditar@gmail.com

Honlap: <http://aghegy.hhrf.org/tarkaroly/>

Székely János - nikon@amdazerg.info

Szász Lajos l.szasz@gmail.com

Fiókszerkeszt ségek:

Oslo: Kovács Ferenc - kkferenc49@gmail.com

Koppenhága: Pet Tünde - tundepeto@hotmail.com

Budapest: Aniszi Kálmán - aniszi.kalman4@upcmail.hu

Berlin: Sárga Nóra norasarga@gmail.com

Az aláírt írásokért a szerzők felelősek. A szerkesztőség a beküldött írások magyarítását kötelességének tartja. A lapot a skandináviai magyar egyesületek és jóakaróink sokszorosítják és terjesztik.

Lapunk a világhálón: <http://magyarliget.hhrf.org>

ISSN 1404-7780

Hűvös arany szél lobog,
leülnek a vándorok.
Kamra mélyén egér rág,
aranylik fenn a faág.
Minden aranysárga itt,
csapzott sárga zászlait
eldobni még nem meri,
hát lengeti a tengeri.

Kosztolányi Dezső: Őszi reggeli

Ezt hozta az őszi. Hús gyümölcsöket
üvegtálon. Nebéz sötét-smaragd
szőlőt, hatalmas, jáspisfényű körtét,
megannyi dús, tündöklő ékszerét.
Vízcsöpp iramlík egy kövér bogyról,
és elgurul, akár a briliáns.
A pompa ez, részvételen, derült,
magába-forduló tökéletesség.
Jobb volna élni. Ámde túl a fák már
aranykezűkkel intenek felém.

Petőfi Sándor: Itt van az őszi...

Itt van az őszi, itt van újra,
S szép, mint mindig énnekem.
Tudja isten, hogy mi okból
Szeretem? de szeretem.
Kiülök a dombtetőre,
Innen nézek szerteszét,
S hallgatom a fák lehulló
Levelének lágy nesztét..."

Weöres Sándor: Valse Triste

Hűvös és öreg az este.
Remeg a venyige teste.
Elhull a szüreti ének.
Kuckóba bújnak a vénék.
Ködben a templom dombja,
villog a torony gombja,
gyors záporok sötétben
szaladnak át a réten.
Elhull a nyári ének,
elbújnak már a vénék,
hűvös az árny, az este,
csörög a cserje teste.
Az ember szívét kívásik.
Egyik nyár, akár a másik...

Vissza a középkorba?

A politikától magukat távoltartók is egyre gyakrabban felkapják a fejüket az ismételt riasztó hírek hallatán, miszerint milliók özönlöttek Európába és megszámlálhatatlan betolakodóra számíthatunk a jövőben is. Közép-óKeletre, a termékeny félhold körüli országokból, az egykori civilizáció bölcs jéből, a Kánaán földjéről és Afrika primitív világából menekülnek az emberek. Irányított ez a népvándorlás. Titokzatos, államok fölötti hatalmasok kezében van a kormányrúd. A pénzes emberek uralják világunkat. A legújabb kifinomult diktatúra sunyi akarnokai hasznára történik minden. És mint minden diktatúra ez is az emberségesség ájtatos köpenyegébe burkolózva propagandázik.

Az egyszer polgár pedig a józan ész híveként csodálkozva szemléli miként bújnak ki rendre a szeges hazugságokkal tömött zsákból a megemészthetetlen igazságok. Mi történik itt valójában? Egyszer sítve megállapíthatjuk: az eszmei barikádokon vívott európai küzdelmünk és civilizációs elrehaladottságunk ellenében a világ egységesítése érdekében, mesterséges módon kényszerített keveredés kezdeteinek napjait éljük. Arra akarnak bírni európai nemzeteket, hogy a kedves vendégekként befogadják, a középkori erkölcsi szabályaikba, vallási, viselkedési, öltözködési és étkezési szokásaikba merevült migránsokat a szegény rokonoknak kijáró engedékenységgel befogadjuk és elzékenyen lemondjunk saját, évezredek társadalmi harcában kialakított életmódunkról. Nálunk az a szokás, hogy a vendég igazodik a vendéglátó házában kialakult szokásokhoz. A vendéglátó pedig a vendég kedvében jár. A migránsok a muszlim vallás ígézetében a maguk képére kívánják alakítani az európaiak által kényelmessé, a demokratizmus szabályai szerint berendezett fészkeiket. A magyarok honfoglalása és megmaradása Európában vallásváltással vált lehetvé. A migránsok nem titkolt célja a saját vallásuk terjesztése a kereszténység ellenében. Az iszlám vallás középkori felfogást értet. Számunkra elképzelhetetlenül visszavinné a nek egyenjogúsítása eltti időbe. Semmibe veszi az európai szabadságért folytatott küzdelmeink eredményeit. Az iszlám vallás még nem jutott el a nálunk ötszáz éve megtörtént reformációig sem. Egy időben bízattak bennünket: menjünk vissza Ázsiába! Íme, most Kelet népe özönl felénk. És Európa botcsinálta vezetői néhány világuralomra törekvő pénzeszsák szolgálatában vizet és tüzet kevernek-kavarnak az emberiség elrehaladását akadályozva, burkoltan a keresztény vallásosság gyengítésére. Mi lesz ebből? Az egyszer embernek úgy tünik: ez már a harmadik világháború! Receptje a régi: Ennek a fekete kevertnek mi isszuk a levét. A pénz urai a *Világ proletárjai egyesüljétek!* jelszót követve a jelszóban mindig felcserélhető alany kárára uralmat, az uralkodás céljaként még több hasznot, a haszon érdekében még kifizetendőbb fegyvergyártást, a fegyverekkel pedig még inkább ellenőrzött, néppusztító háborút ohajtanak a népesség gyors növekedésének szabályozására.

Ha ennyire leegyszerűsíthető az akarnokok igyekezete, ellenszere is kézenfekvő. Hinnünk kell a józanon gondolkodók millióiban. Ha csöppnyivel több józan ész és erős akarat lesz velünk, kicsoda ellenünk?!

Nyílt tér

Megtörve bár, de veszve nem, szomorú szívvel jelentjük, hogy kedves munkatársunk Ligeti Pali váratlan hirtelen visszaadta nevét teremtjének. Sajátunknak tekintjük, késsőbb gondoskodunk róla. Béke legyen vele!

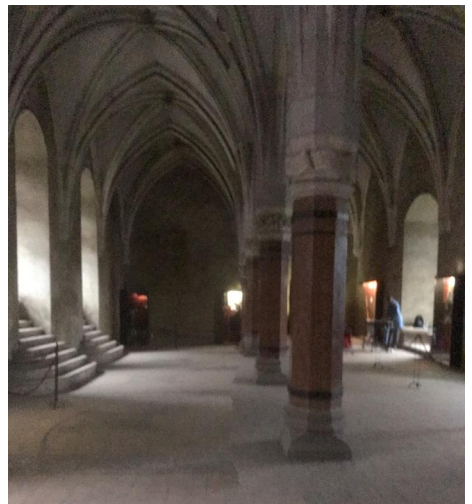
ERDÉLYI KÉPESLAPOK

Írta és fényképezte: Ligeti Pál

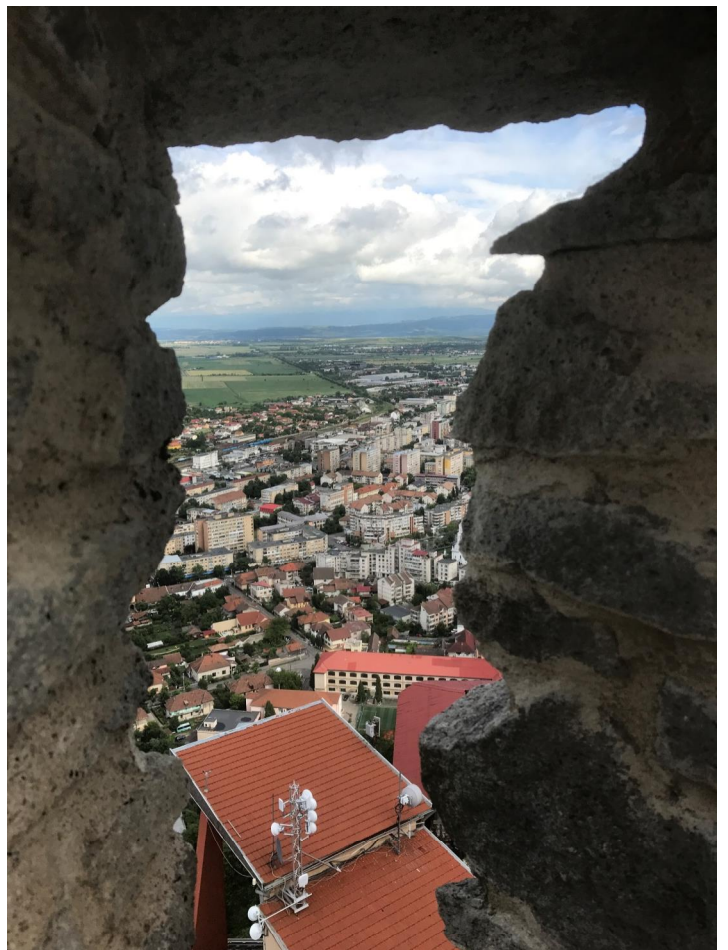
Ide erdélyi barangolásainkon örömmel fedeztük fel újra a folyamatosan csinosodó hunyadi várat. Éppen filmeztek, jó vezetést kaptunk, akivel felmászhattunk a toronyba, újra csodálhattuk a történelmi levegő nagytermet, a török foglyok által ásott kutat, ahonnan visszhangzott a figyelmeztetés: *„Van vizük, de nincs szívük, Borzongtunk a börtönben, a kínzókamrákban,*

képzeletünkben megelevenedett a kerékgyártók és a kovácsok m - helye. A hollós címerek mellett láttuk a Szilágyi család kecskefejes címerét és még rengeteg érdekességet, amiért mindig érdemes ide látogatni.

Erdélyben jó, ha velünk van a gondolat: a hazát nemcsak a hegyek, völgyek, folyók, várak, városok, falvak, múzeumok, m - emlékek alkotják, hanem az itt él emberek., akik között megkülönböztetett helye volt és van a magyaroknak, nyelvünknek és kultúránknak, amelyet talán unokáink is csodálhatnak, ha nem fedi be az irigység és a hamisított történelem fölötti keserűség és az akarnok hazugság. Utunkon, amelyen számos helyen megfordultunk akaratlanul is felfigyelhettünk sokféle szépségre és jóra, de ferdeségekre és igaztalanságokra is. Lényegesnek mégis azt tartjuk, Erdély szépségei gyarapodnak, a köveket nem lehet olyanformán átfesteni, hogy mondvascsinált történelmet mutassanak.

Bizánci families Szilágyi (c. 1200)
A Szilágyi család címere (19. század)
The coat of arms of the Szilágyi family (19th c.)

Magas Deva várába furcsa liften, telekabinban érkezik a turista. Innen gyönyörű a kilátás, mesés körülvétele a táj. Léptenyomon tapasztalhatjuk, hogy az uniós pénzekből kezdett restaurálás folytatásával valódi európai érdekességként idegeneknek is vonzóvá válik ez a történelmi hely. Sajnáljuk, hogy Dávid Ferenc emléket nem találtuk. Kelemennek is helye kellene legyen itt. Reméljük, hogy a helyreállítást tovább folytatják és a várhoz köthetnek legendákból is ízelítést kapnak a látogatók. A vár alatt érdemes megtekinteni a Bethlen Gábor által építtetett kastélyt, a Magna Curiát is.

A nagy fejedelem szülőházában

Marosillyén született Erdély legjelentesebb fejedelme Bethlen Gábor. Ennek megfelelően áhítatos tisztelettel jártuk körbe bástyaszerű épületet. Kazinczy szerint a helyet inkább nemesíti annak neve, aki itt született, mint minden pompája. Erdély határán ez az épület árságra lenne ítélve, ha nem a Dévai Szent Ferenc Alapítvány tulajdonában volna. Két ifjú ember lakozott ideiglenesen a toronyházban, egyikük értelmes tömörséggel ismertette a hely érdekességeit. Az illyei birtok történetének kronológiáját mutató plakát-sorozatról is olvashatjuk. Igazán mutatós, színvonalas kiadvány, jó volna mindenütt ilyen anyaországi segítséget tudni nevezetes helyeinken. Azért is, mert

nevezetes emlékhelyeink készakarva eltűnnek, de gondatlanságból is fogyatkoznak. A marosillyei várból származott az a címeres, feliratos tábla, melyet 1794-ben a nagyenyedi kollégium régiségtárába szállítottak, ahol az 1849-ben megsemmisült. Az emléktáblát Bethlen István állíttatta 1627-ben a bátyja tiszteletére, megjelölve annak születési helyét. A korabeli leírások szerint az emléktábla a vár egyik belső épületében, a Toronyban állt. Úgy hírlik ez a hely azért vált és ajánlott látogathatóvá, mert valaki meglátta és idejében lépett és megszerezte és felújította a romos épületet. Ezt az ember Csaba testvér volt. Földön járó, de az egekben is járatos, akár a székelyek messés, segítséget nyújtó királyfia.

A középkori és a kora újkori vár

Az illyei birtok története. Kronológiai összefoglalás:

1628 Az illyei „Torony” juttatása
 1627 Bethlen Gábor szülőházának emléktáblája az illyei „Toronyban”
 1628-ig Bethlen István illyei udvarbírójának építtetésére
 1648-ig Bethlen István halála után leányai: Zsófia, Dániel, Bethlen Kata és Gruzsi Sámuelnek Bethlen Anna birtokolták
 1678-1683 között a vár egykori birtokát és szülőházát
 1678-1683 között gróf Thököly István (1623-1679) gyermekei
 - gr. Bethlen István dédunokái - gr. Thököly Imre (1657-1705), Kata (1655-1711), Mária (1656-1684) és Éva (1675-1712)
 1685 - Thököly Imre elűzött birtokosait II. Apafi Mihály király
 1716 Kázmér János (1672-1742) udvari alkancellár, a kázméri és bormotai család nagypapja megszerzi a Maroslyét (1748 előtt: „Borsoska” a „Torony”).
 18-18 század fordulóján megépül az uradalmi magtár.
 1858 előtt a régi udvarház helyén megépül az „Aranykő”-ház.
 1908-1909 között a birtokot felújították és a birtokosok a birtokot a Bethlen Gábor szülőházának tekintették Váro-bástyán.

Ge. Thököly Imre (1667-1712)

Tökölyi Péter
 Ge. Thököly Éva (1678-1712)

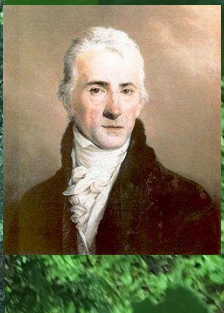
Bethlen István
 Ge. Thököly Kata (1675-1712)

II. Apafi Mihály (1674-1711)

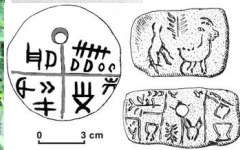

A kenyérmezei csata emlékműve

KAZINCZY NYOMÁBAN

Torma Zsófia,
A világ első női régésze

A kolozsvári EKE lelkes kirándulásszervezője, Kovácsné Diószegi Zsuzsa vezetésével indulunk Kazinczy erdélyi útját követve Vajdahunyad, Piski és Lugos irányába. Az utat a szervező neves írónk *Erdélyi levelek* című könyve alapján tervezte és kalauzolta végig, olykor részleteket olvasva ebből a hajdanán Dr. Jancsó Elemér által szerkesztett *Erdélyi ritkaságok* sorozatban megjelent érdekes könyvből. Hosszú utat tett meg az író 1816 nyarán, három hónapig utazott, ezért a kezdeményező három részre osztva, három csoporttal járta végig. Mi a harmadik útra vállalkoztunk és Alsótárlaka volt első állomásunk, ahol Torma Zsófiára emlékeztünk. Egy útkeresztvezetőnél emlékmű figyelmeztetett a tatárlaki leletek rendkívüli fontosságára, láthatóak a táblák, de Torma Zsófiáról, aki már 1878-ban utalt a tordosi jelek és az asszír-babiloni írásbeliség hasonlóságára, megfélekedtek az emlékmű készítői. (A képet, amit ott készítettem rögtön elküldtem az ALBT elnökének, Madarassy Enikőnek, aki terjedelmes dolgozatot közölt az *Ághegyben* a híres erdélyi tudósról. Alkenyéren megneztük a vasútállomás átrendezése következtében alig látogatható, 1479 október 13-án vívott kenyérmezei csata emlékművét. Lehangelő volt a törökök elleni magyar csaták legjelentősebb győzelmének helyén ilyen jelentéktelen emlékművel találkozni.

Algyógyon a református templom udvarán látható kerektemplomot (rotundát) csodáltuk, amely 11-12. században épült ritkaság. Jártunk már ezen a régi, sokak által ma is kedvelt fürdőhelyen. Piski része ma Dédács, ahol felkerestük Kazinczy kedvenc helyét az egykori Gyulai birtok parkjában. A zuhogó eső ellenére bejártuk a híres arborétumot, megbámultuk a virginiai liliumfát, a kínai kenderpalmát, a szecsuáni mamutfenyvet, a mocsári ciprust, a bugás csörgőfát, a szivarfát, liliumfát, parafát és csereszömörécét. Összesen kb. 2200 nemesített növényfajta található itt. Szarbozótos mellett, kaszálatlan burjános helyen találtuk a *Kazinczy kedvenc helye* 1916 felirattal ellátott emlékoszlopot. Megkoszorúztuk. Próbáltuk felidézni, mit érezhetett itt a kedvelt szilfák árnyékában két évszázaddal ezelőtt a költő.

Az algyógyi vízesésnél

A rotunda

A kerektemplom belseje

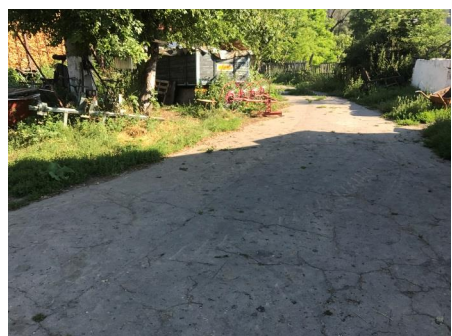

A marosnémeti kastély kálváriája

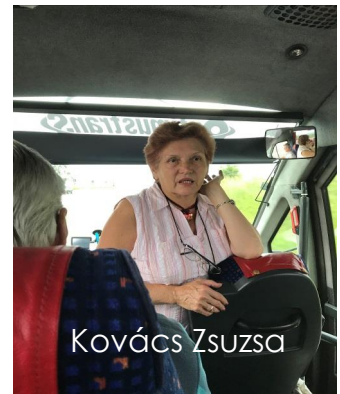
Gyulai Ferenc építette a 17. században a Maros partjára., amelynek szépséges parkjában a fák híres magyar írók nevét viselték Kuun Géza idején. Megfordult gazdag könyvtárában prágai, pesti és egy norvég tudós Nielsen Konrad is. Gyulai Lajos terjedelmes emlékiratát rzi a Kolozsvári Történeti Múzeum, amelyb l, ha megjelenne, sok mindent megtudhatnánk Erdély 17-18. századi múltjáról. A kastély megszenvedte a szocializmus éveit. A Gyulaiö Kuun család Ausztráliában él leszármazottja, Horváth -Toldy Péter sok utánajárással visszakapta a kastélyt, de igyekezete, hogy használhatóvá tegye lépten-nyomon akadályokba ütközik. Valakik nem akarják, hogy a kastély újra az erdélyi magyar m veltséget hirdető hely legyen. Az épület belsejét sikerült korszerűsíteni, külsejének rendbetételéhez m vészettörténeti, építészeti engedély szükséges, amelynek ára elképesztően magas.

(Folytatása a 11. oldalon)

Lugosi anziszk

Nagy szerencsénk volt **Lango Ferencel**. Kovács Zsuzsa jó érzéssel kereste már Kolozsvárról a helyi RMDSZ háza táján, amelynek egyik vezetője volt évekkel ezelőtt. Tanárember, akinek a kisujjában van Lugos múltja és jelene is. Úgy éreztük magunk nyomában barangolva ebben a kisvárosban, mint annak idején kincses városi eldeink Kelemen Lajos társaságában.

Temesvártól hatvan kilométerre, a Temes szelénél kettő a várost. 1795-ben egyesítették Románlugost és Németlugost. A lakosság magyar többség, de erosen vegyes volt. Makóról zsidók települtek ide, Temesvárról pedig eredetileg belgrádi származású szefárdok érkeztek. Román, német, szerb és szlovák is békésen megfér egymás mellett. A 2011-es adatok mutatják, hogy a románság került többségbe.

Megnéztük a városházát a felújított református (Lelkésze a két világháború között Szombati-Szabó István költő volt) és a kéttornyú ortodox templomot. Benéztünk a színházba és a temetőben megtekintettük a régi sírokat, köztük Szende Béla volt magyar honvédelmi miniszterét.

Lugos csendes kisváros, egyre inkább a mutatós turizmus igényeinek megfelelően.

Itt született 1872-ben Horger Antal nyelvész, 1883-ban Lugosi Béla színművész, 1895-ben Traian Grozescu operaénekes, 1900-ban Aurel Ciupe festő, 1926-ban Kurtág György zeneszerző, itt járt iskolába Szántó György író. Vezetünk mindenkinek ismeri életét történetét. Kellemes sétát tettünk a csinosodó térben és történelmi terhes múltban.

Az alvinci Martinuzzi-kastély, más néven Martinuzzi óBethlen-kastély romos állapotú m emlék Romániában, Fehér megyében. A romániai m emlékek jegyzékében az AB-II-m-B-00394 sorszámon szerepel. Az 1930-as években lebontották a déli oldal romjait. A második világháborút követ en az északi szárnyat raktárként használták, az 1970-es években egyes részeiben húsfeldolgozó üzem m ködött. 1981-ben beomlott az északi szárny udvar fel li sarka. A rendszerváltás után a kastély visszakerült a gyulafehérvári római katolikus érsekség tulajdonába. Ezt olvashatjuk a világhálón. A romok helyreállításához vagy legalább valamilyen emlékhely kialakításához tudni véljük, hogy a marosnémeti és más magyar kastélyok építésének engedélyezéséhez horribilis pénzeket kér a hivatal. Látogatásunkat az ugyancsak elhanyagolt alvinci református templomnál kezdtük, bemenni nem tudtunk, de körbejártuk, úgy t nik veszélyes hely, az omladozó falak alatt járni. Átsétáltunk a néhány száz méterre már romokban hever elhanyagolt környék

Folytatása a11. oldalon

A romok és az előkellő szálloda

Az alvinci
Martinuzzi-
kastély
árnyékában

A marosnémeti kastély kálváriája

Folytatás a 8. oldalról

Több, mint az eddig öner b l végzett eddigi összes munkálatok. A fentr l gyakorolt nyomást tetézi a vérszemet kapott helyi hatalmasságok rosszindulatú érdektelensége. A kastélyba vezet , elhanyagolt út sarkán áll egy ház. Lakója készakart rendetlenséggel nehezíti a bejárást a kastélyba. Kisbuszunk is alig fért el az útra türemked szemét, az ócska mez gazdasági gépek között. A gazda a kastély kerítése mellé hordja szemétét. Teheti, mert elnézi neki a hivatal, felesége ott dolgozik.

A m emlékekre központi és megyei felügyel k rendszeresen zaklatják a kastély lakóit. Árgus szemekkel figyelik, hozzányúltak-e a tulajdonosok az egye romosabbá váló épületéhez. A f bejárat lépcs i balesetveszélyesek. A gróf élettársa, kardos székely asszony, ékes román nyelven védekezik, nem tesznek semmit ami törvényszégesnek min sülhet. A hivataln látogatók minden igyekezetükkel pénzbírságot szeretnének kiszabni.

Ez egyel re nem sikerül, de céljukat elérik, késleltetik a kastély renoválását, er ltitik az engedély beszerzését. De mib l? A gróf nem milliomos. Vendéglátásra rendezkedtek be, hogy el teremtsék az engedélyhez szükséges összeget. Kovács Zsuzsa szervezésének köszönhet en csoportunk, Kazinczy nyomában járva, a kastélyban megszállhatott. Ott lakhattunk, ahol egykor Kazinczy lakott és sétált a még mindig gazdag parkban. A gróf tanult ember. Kézfogása a munkásé. Maga végzi a kastély körüli teend -ket. sei földjeib l sem sikerült semmit visszaszereznie. Gazdálkodni szeretne. Nem érti a hivatali embereket.

Jót akar, amikor a kastély közeli, elhanyagolt srégi templomot is gondjába vette, ahol el dei emléktáblája áll. Meglátogattuk a kicsi, bútorzatától megfosztott istenházát. Évekkel ezel tt egy felvilágosult falusi vezet vaskerítést állíttatott az utcai front elé. Most a templomba vezet ösvényt ben tte a gaz. A m emléket felügyel l nek arra nincs gondjuk, hogy segítsenek megmenteni a pusztulástól a református templomot. Mert magyar templom. Mert gyülekezte a templom körüli temet ben nyugszik, vagy elvándorolt a kissebségi mostoha lét el l menekülve.

Erdély egykori nemeseinek leszármazottai közül többen is visszatértek és hasonló gondokkal küszködnek. A hivatalok minden lehet módon megfejni igyekeznek ket. Pedig ezek a felvilágosult, civilizált életmódú emberek építkezni akarnak. A román államot szeretnék gazdagítani, hasonló életmódot kialakítani a nyugati fejlett országokéhoz. De nem értik, csak szenvedik az Erdélyben még mindig uralkodó magyarellenességet, a t zzel-vassal évszázada vívott és minden rendszer által folytatott történelemhamisítással végzett elrománosítást.

Néhány ilyen, messzir l hazatért ember összegy l és arról tanakodik, mi a teend ? A célirányos összefogás mindenekel tt a rosszindulatú akadékoskodók ellen. Tapasztalataink mutatják, van remény, még a szörnyetegek torkában is fennakad az, aki küzd és bízva bízik a józan észben.

Az alvinci Martinuzzi-kastély árnyékában

Folytatás a 10. oldalról

kastélyhoz. Rendezett, tágas és gyönyör en parkosított, mutatós, kovácsolt fémkapus bejáróval büszkélked szállodára csodálkoztunk. Az egykori kastély melléképületeinek csinosított körvonalai rajzolódtak ki szemünk el tt. Bebarangolva a valamikor híres és Erdély történelmében fontos kastély környékét azon rágódtunk, hogy miként lehetséges az, hogy a kastély romjainak óvását szi-

gor m emléki szabályok kötik, a melléképületeket pedig kénye-kedve szerint átalakíthatta a bizonyára nem kis pénz tulajdonos. Oknyomozó újságírás kiderítheti, miként történhet ilyen kivételezés, avagy ami szabad Paulnak nem szabad Pálnak. Ez sajnós, nem költ i kérdés, hanem a látottak alapján megállapítás.

Utazásunk célja Kazinczy nyomában az volt, hogy lelkiekben feltölt djünk történelmünk nagyszer helyei és emberei emlékezetével. Keser szájízre nem számítottunk. Meggy z désünk, hogy a dolgok nem történnek maguktól. Amit láttunk arra figyelmeztet, hogy nem elég lelombozódnunk. Jegyeznünk kell a turpisságokat és tudatosabbá kell válnunk nemzeti örökségeink védelmében. Kellenek az ilyen édes-keser en tanulságos kirándulások.

A tatárlaki leletek emlékm vénél

Átfestett Fehérvár

élte. E csodálatos m jelenléte joggal kápráztatja el a látogatót. Mindenütt rend és tisztaság, rendezettség. Még érezni a friss festékek szagát, zöldell a gyep, géppel nyírják. De burjánzik az akarnokság is. Látványosan. A tereken itt ott felt nik egy-egy rézveretesnek t n szobor. 18. századi osztrák katonamundérban, családjánya gyerkekkkel és csuhások. Minden németességüket hirdeti. Nem véletlenül. Belépünk, szigorúan meghatározott 16-os csoportokban, az el z leg Bukarestben jóváhagyott engedély alapján a Batthyaneumba. S nagyterem közepén végigfutó sz nyegr l nem szabad lelépnünk, a három méter távolságban polcokon sorakozó könyvek valóságát onnan nem lehet megítélni. A szigorú vezet ridegsége viselkedése magyar csoportunknak szól. Fiatalabb társa szóltan, árgus szemét pillanatra sem veszi le rólunk. A rövid tájékoztatóból megtudjuk, hogy a könyvtár alapítója osztrák f nemes, kés bb, amikor belelapoz híres krónika néhány lapjának másolatát tartalmazó kötetbe, felt n , hogy mell zi kimondani a magyar nevet.

Gyulafehérvár nevezetességei egyedülállóak történelmünkben. A középkori magyar nyelv prédikáció történetének második legkorábbi szöveg- emléke a ferences eredet magyar nyelv rímes *Gyulafehérvári sorok*. A kódex margójára írt sorok közül az *In mirifici operis indicio, avagy a Csodálatos m vének jelenetében* sor jár az ember fejében, amikor a meg-

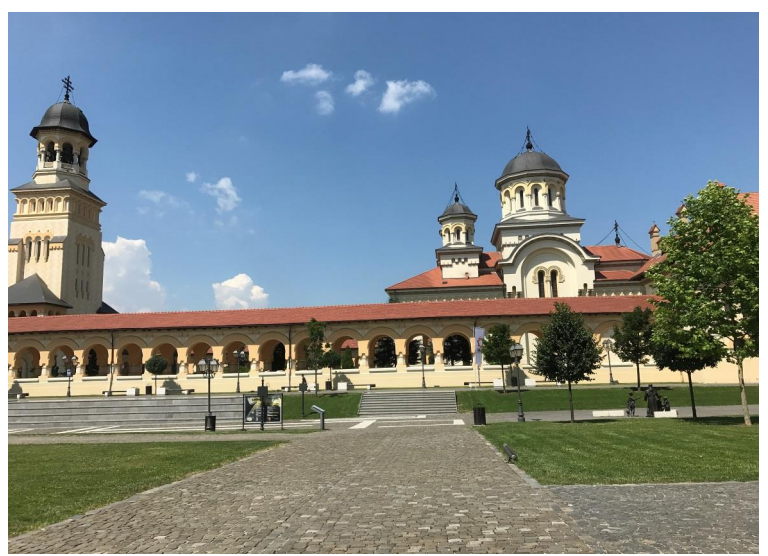
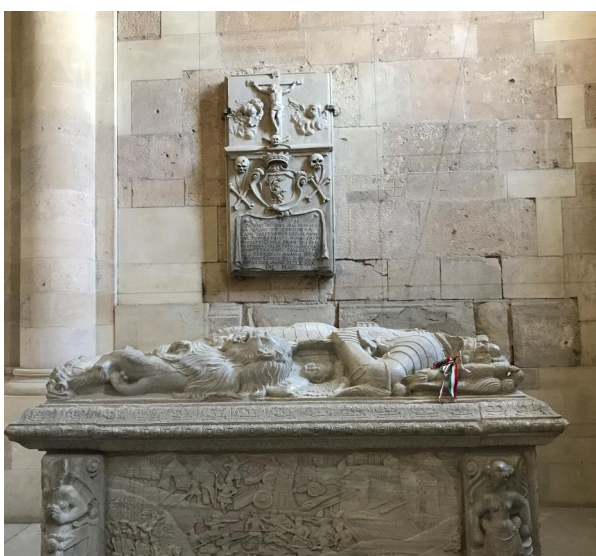
hökkent en letisztult, a megszépült vár impozáns bejáratához közelít a rengeteg munkával feltárt vársáncok árkai fölötti hídon át, a következő, csempézett, füvesített és fásított, szobrokkal bels tereken át az érseki székesegyház és Batthyaneum felé. A Szent István alapította egykori püspökségség virágkorát a Hunyadiak és Bethlen Gábor alatt

Tudatos magyartalanítás folyik a gyulafehérvári várban. Inkább legyen minden osztrák és német, mint magyar. Újabb fondorlattal, talán a külföldi látogatóknak

hízelegve teszik ezt. Szerencsére a székesegyház ő restaurálás nyomán magasztos belsejében ő még otthon lehetünk, nagyjaink forognak sírjukban.

Kölcseyre emlékeztünk

szülőfalujában, a Tasnád melletti Szödemeteren*

Id nken fel kell tennünk magunknak a kérdést: Ki volt nekünk Kölcsey Ferenc? Ki ma nekünk Kölcsey? Ismerjük-e egyáltalán azt az embert, aki 1823 január 22-én letisztázta Himnuszunk szövegét? Akinek költeményét áhítattal és könnyes szemmel énekeljük minden valamirevaló ünnepünkön és az istentisztelet végén imádságként?

Nem közénk való ember volt ő jelentette ki a nyers szókimondónak ismert Wesselényi báró, a zsidói bölény. Olyan emberünk volt, aki után összeszorul a toroka annak, aki a nagy nyilvánosság előtt beszédbe kezd. volt az, aki fél szemére, a jobbra vagy a balra, ez is máig vitatott, fél vakon is élesebben látta a magyar igazságot, mint azt ma, okos telefonjainkkal felvértvezve láthatjuk. Tüzes kemencében edzették, hogy megszabadítsák a fekete himl t l. Mindnyájunkra ránk férne egy ilyen kezelés, hogy sokféle rákfénékt l megszabadulva igaz, összetartó magyarokká váljunk.

Árva gyermekként mostohán bánt vele a sors, a szerelemr l is le kellett mondania. Élete a küzdelem és a helytállás példája. Ala-

posabban kellene ismerkednünk sa-nyarú életével. Er t merítenünk kelle-ne írásaiból. Debreceni iskolás évei alatt Athént rajzolta homokba. Görög nagyjaink képzelt szobrai el tt tanulta a szólás nehéz mesterségét.

Nyomában nehéz megszólalni. Rágon-dolva, pirulva dadog minden szómonk. Els országos hír beszédével anyanyelvünket védte. A parlamenti szónoklatot emelte irodalmi s m vészi színvonalra= t le tanulták ezt el az 1830-as és 1840-es évek szónokai: Deák Ferenc, Kossuth Lajos, Eötvös József és Szemere Bertalan. Pozsonyi búcsúbeszéde után a parlament felfüg-gesztette munkáját, Kossuth gyászke-retben közölte ezt híres lapjában az Országgy lési Tudósításokban. Sza-badelv politikusként a reformokért küzdött és most már szül helyén is kimondhatjuk, nagy áldás, hogy be-szélhetünk Erdély visszacsatolásáról.

Azóta is csak mondjuk a magunkét, ismételjük t is, tetteink éretlenül po-tyognak a történelem egyre b zősebb kukájába. A határok átjárhatósága lehet vé teszi nemzetünk egyesítését, bizakodva daloljuk: Isten áldd meg a magyart! Az alkotó pedig mosolyogva visszaüzen: Kölcseyket adok nektek, gondolkodjatok, cselekedjete! Mi pedig bánjuk megb nh dött b nein-ke! És emlékezünk.

Fejet hajtva emlékezünk a nép zivata-ros századaira.

Fogyunk, és csak fogyunk, szívesen fogadtuk az idegeneket, a betolakodókat is. Félünk a másht ek végelátha-tatlan áradataitól balsorsunktól, amely minden id kben bumeráng. Az emberi belátás olyan példáira várunk, mint amit itt Szödemeteren tapasztalunk, ebben a teljesen elrománosodott falu-ban, ahol minden augusztus 8-án Köl-cseyre szabadon emlékezhetünk.

Itt dics séges magyar múltunk megfér a gyarapodó román jelennel, mert e kett közül egyik sem veszíthet érté-kéb l, békességben meg kell férnie egymás mellett. Áldás kell reánk, és békesség. Hogy végre mindannyian hont leljünk hazánkban.

Isten, áldd meg és óvd Szödemetert!

(*A szerkesztő koszorúzás előtt elmondott beszéde.)

Sokak mellett magam is saját halottnak tekintem **Kántor Lajost**, akinek híve és munkatársa voltam évtizedek óta. Diáktársak voltunk a Ref. Kollégiumban, úgy emlékszem együtt jártunk az Önképz körbe, ahonnan számos jeles ember indult a sors irányította tekervényes írói, m vészi munkára. Érte tartoztam a régi Korunk köréhez, ott voltam minden általa rendezett képzéskörön. A változások, az RMDSZ alakításakor a huszonhét tagú szervező bizottság vezetőjeként jobb kezem voltam. A Magyar Színház eltt, az utcán véglegesítettük egyszer sítve a tagbellepési nyilatkozatot. mutatót be az általa alapított Kolozsvári Társaságban, amikor tavaly nyáron hazatértem néhány napra. Rábíztam az Erdélyi Szépművészeti Cég összeszedett régi és új dokumentumait s terveztük, hogy alkalomadtán, megjelent emlékiratomnál b vebb, teljesebb és szebb kiadású könyvet szerkesztünk ezen erdélyi hungarikumunk emlékének méltó rzésére. Az idén hármassregényem kéziratából harminchat oldalt olvasott, de már nem mondhatta el véleményét róla. Közéleti tevékenységével példát mutatott. Nagy veszteségünk az korai halála. Amikor mások babérjaikon csücsülnek, megrendült egészségi állapotához képest rengeteget dolgozott, könyvei mutatják, hogy alkotóerejének teljében volt. Két esztendővel fiatalabb volt nálam, de felnéztem rá, komolysága és megbízhatósága miatt voltam és maradok a híve. Nehéz szívvel kísértük ki a Házsongárdba.

Kántor Lajos 1937-ben született, a kolozsvári református kollégiumban kezdte középiskolai tanulmányait, a Babeş-Bolyai Tudományegyetemen szerzett magyar nyelv és irodalom szakos tanári diplomát, 1979-ben a Babeş-Bolyai Tudományegyetemen doktorált. 1959-től a kolozsvári Korunk folyóirat irodalmi szerkesztője. Az 1989-es fordulat után a Korunk f szerkesztője. 1993-ban megválasztották a Magyar Újságírók Romániai Egyesülete (MÚRE) elnökévé, 2013-tól a Magyar Tudományos Akadémia külső tagja. Kritikai, irodalmi publicisztikáját az Utunk, az Igaz Szó, A Hét, a Romania Literara, a Gazeta Literara, valamint a Steaua közölte. Tanulmányai a Korunk, a Valóság, a Kortárs, az Új Írás, a Napjaink, a Tiszatáj, a Nagyvilág, az Élet és Irodalom, az Irodalomtörténeti Közlemények, az Irodalmi Szemle, a Híd, az Új Symposium

folyóiratok hasábjain, valamint napilapokban jelentek meg. Csaknem hetven önálló, illetve általa szerkesztett kötete jelent meg. Kántor Lajos több díj birtokosa, egyebek mellett 1992-ben Joseph Pulitzer-emlékdíjjal, 1998-ban József Attila-díjjal, 1999-ben Pro Literatura díjjal, 2004-ben Széchenyi-díjjal, 2012-ben Látó-nívódíjjal, 2015-ben Magyar Örökség díjjal tüntették ki.

Jancsó professzor fia, Jancsó Miklós ismert kolozsvári ember volt. Fiatalemberként helyét keres fiatal színész korában találkoztunk. Első regényemet, a *Köszönöm, jól vagyok* címűt tervezte színpadra állítani. Vagy másfél hónapig a Magyar Színház környékén, a sétatéri padok valamelyikén találkoztunk rendszeresen, hogy átbeszéljük a teendőt, miként alkalmazzuk színpadra Jó Jen történetét. Néhány oldalnyi kéziratot tanúskodik arról, hogy komolyan dolgoztunk. De az idők nem kedvezett munkánknak, hiszen éppen regényem miatt kerültem a tiltottak listájára csaknem egy évtizedig. Megjelenését annak köszönhettem, hogy Kacsó Sándor, az Irodalmi Kiadó vezetője, az RKP két diktátor vezetőjének szmelegcsákány váltása idején beállott demokratikusnak mondott fél évében a Forrás sorozat legnagyobb példányszámú könyveként kiadta regényemet. A diktatúra proletárburzoáziának nevezhető kegyeltjei a könyvemet összevásárolták és nyilvánosan elégették. Jancsó Miklóst valakik lebeszélhették arról, hogy velem dolgozzék. Színháti akkor nem lett belőle. Később megírtam, de nem volt szerencsém. Csurka István olvasta, amikor új színház vezetésével bízták meg, egymásután négy darabom bemutatását ígérte. Sajnos ebben megakad-

lyozta a halál-Jancsó Miklós a színészet helyett az írást választotta, az én koromban ismert Tomcsa Sándor követője, a Bajoró Sinkó Zágonyi hármas után, akit sikerült néhány alkalommal színpadra állítanom az országosan ismert és kedvelt Ifjúmunkás Matinékon, Jancsó írásainak humorával segítette a megkecsérett erdélyi magyar olvasókat a humor orvosságával vigasztalni. Korai halála újabb pótolhatatlan vesztesége az egyre gazdagodó kolozsvári művelődési életnek.

Jancsó Miklós 1946. augusztus 12-én született

Kolozsváron, itt is érettségizett a Brassai Sámuel Középiskolában 1964-ben. 1968-ban fejezte be tanulmányait a marosvásárhelyi Szentgyörgyi István Színművészeti Akadémián, ezt követően a Kolozsvári Állami Magyar Színházhoz szerződött, ahol 2001-ig tevékenykedett. 1996-tól a Babeş-Bolyai Tudományegyetemen és a Protestáns Teológián oktatott m vészi beszédet. 2004 októberében doktorált, dolgozatának címe: Csiky Gergely színpadi világa. 2016-ig a Protestáns Teológián retorikát oktatott. 1989-től rendszeresen publikált, műfajai: humoreszk, rövid próza, színpadi jelenetek, egyfelvonásosok. Anyanyelvápolással, színháztörténettel foglalkozó írásait az erdélyi magyar sajtóban közölte. 2008-ban a Román Írószövetség tagja lett. 1996-ban A játék a halállal című egyfelvonásos EMKE-díjat nyert. 2010-ben Reményik Sándor-díjjal tüntették ki.

Hazamegyek a falumba

A falu úgy döntött, hogy a megszkott aszfalt helyett tartósabb burkolattal

A m vel dési otthonot Süt Andrásról, az iskolát Kriza Jánosról nevezték el. Benedek Elek kútját nemrég avatták.

Talán megbocsájtaná nagy költ nk, hogy kölcsönvettem ismert versének címét. Jó félévszázada indultam utamra szül falumból, a Hargita lábánál fekv Kápolnásfaluból, s találkozásaim földi-jeimmel az id k múlásával sajnos egyre ritkábbak lettek.

Minden újra fogékony, legkedvesebb barátom ötlete nyomán, hirtelen elhatározásból indultunk útnak no, nem a szeptemberi bágyadt búcsúzó, hanem a kora szi ajándékonyári h ségben.

Székelyudvarhely után már a Cekend ó tet n felt ntek a falu házai a távoli homályban, s hirtelen ugyanaz az izgalom kerített hatalmába, mint amit oly sokszor éreztem, valahányszor egyetemistaként, kés bb családommal érkeztem Kolozsvárról haza.

Egy kényelmes, korszer helyi panzióban foglaltunk szállást a világhálón, s örömmel nyugtáztuk, hogy a fiatal, helybeli tulajdonos család jó ízléssel, hozzáértéssel alakította ki a

szállodának is beill tágas létesítményt.

Váratlanul toppantunk be rokonokhoz, barátokhoz. Egykori osztálytársam, jó barátn m családjában örömmre a Svájcban él , rég nem látott keresztlányommal és férjével találkoztunk.

Szép, új szokás a faluban a kortárs találkozó: az egyazon évben születettek tízévenként, kerek évfordulók alkalmával összegy lnek, ilyenkor a külföldön él k is hazajönnek, hogy együtt ünnepeljenek. Keresztlányom egyik úti célja szintén ez volt.

Apai féltestvérem háza felé kényelmes járdán lépkedünk, s ámulunk a f utca kiváló min ség burkolatán, a hibátlanul lerakott kövezeten, vége a sár, a latyak kerülgetésének. Öcsémek lakodalomba készül ndnek, a szomszéd lány megy férjhez, mi kicsit gyönyörködünk a kis unokában, az alig

Barátn m és keresztlányom között

Izolda az apjával

A Mária panzió udvara, háttérben a Hargitával

Faragott, új székely kapu

tipec , bájos Izoldában. Sok új, eddig ismeretlen keresztnévet adnak gyermekeiknek a fiatal szülők, színesedik a névállomány, csak remélni merem, hogy a hagyományos Máriák, Erzsébetek, Annák nem szorulnak háttérbe a Barbarák, Dzseniferek, Tamarák mellett.

Az ifjú háziasszonnyal és a Németországból hazalátogató unokahúggal nem találkozunk, csak a menyasszonyt kísérték el a sminkeshez, szépülni az esküvő előtt. Ez is újdonság erőfelé, a mi időkben vajh, kinek lett volna lehetősége erre. De így van jól, az okos telefon, a táska, a divatos ruha mellé ez dukál. Beszélgetünk a gazdaságról, a mezei munkákról, jól esik hallani, hogy egyre több gépet használnak a köves, hegyvidéki földeken, nem ritka a traktor, a kaszáló, kapáló gép, és a szénát is gépesítve röptetik fel a magas hiukba. Gyermekkorunkban milyen nehéz munka volt ősfelhányi a szénát

a padlásra, legalább három ember kellett hozzá.

Másik öcsémmel, anyai féltestvéremmel együtt ittünk fel, szép, új házában laknak. Ők is traktorral, gépekkel dolgoznak, bár már nyugdíjasok. Unokaöcsém informatika szakot végzett Marosvásárhelyen, mellékesen kisebb taxióvállalatot létesített a faluban, most éppen a román tengerparton nyaral barátjának jével, miután bejárták fél Európát.

Ötven évvel ezelőtt fél kezemen megszámlolhattam, hányan tanultunk tovább felsőfokú intézményekben, ma természetes, hogy egyetemeket végznek a tehetséges, szorgalmas, némi anyagi háttérrel rendelkező fiatalok.

Más, nyitottabb világban nem nekünk fel, szocializálódnak a mai székelyföldi fiatalok. Innen is, mint általában az erdélyi falvakból, városokból, sokan elvándorolnak szerencsét próbálni a

munkalehetőség, a jobb megélhetés reményében, s ha megtalálják a számításukat, talán végleg maradnak, pedig nem lehet könnyű helytállniuk, keményen kell dolgozniuk. Mások hazahozták azt, amit a világ fejlettebb részén tanultak, átveszik tőlük az itthoniak, s terjed az új, a korszerű lakásban, öltözködésben, kényelemben.

Okos, nagyvárosi barátom véleménye a látottakról hízelg és iránymutató számomra. Ő Mintha nem is falun, hanem egy kisvárosban jártunk volna, ő válaszolta kérdéseimre.

Elutazásunkkor még egyszer eszembe jutottak a költő szavai:

„Vagyok tékozló és eretnek, / De ott engem szánnak, szeretnek. / Engem az én falum vár. /

Gondolatban mindig otthon járok.

József Magda

A temető kapuja

A régi temető öreg fejfái

Testvéreméknél

Foto: Ligeti Pál

Foszlányban

Részlet a szerző Voltam c. emlékiratainak

5. Summa summarum című könyvéből IX. rész

1. Kézenfekvő, hogy magunk is próbálkozzunk a szórványban élő magyarok tízparancsolatával:

1. Beilleszkedni igen, beolvadni nem!
2. Ne szégyelld anyanyelvedet.
3. Nemzeti ünnepeinket megtartsd.
4. Tiszteld gazda országod szokásait, végy át belőle mindent, amit jónak látsz és ismerd meg a néped hagyományait.
5. Vegyes házasságban is beszélj gyermekeiddel anyanyelveden.
6. Három éves korától tanítsd anyanyelveden írni, olvasni gyermekeid.
7. Keresd honfitársaidat. Szoktasd hozzátartozóidat rendszeres anyaországi látogatásra.
8. Kerüld a zagyvanyelvet. Havonként olvass legalább egy könyvet, hetenként legalább egy oldalt (levelet, naplót, stb.) írd - anyanyelveden.
9. Rendszeresen hallgass anyanyelveden rádióm sort, nézz anyanyelv tévét.
10. Imádkozz anyanyelveden.

2. Mindazok, akik elhagyták szülő földjüket, számot vetettek az őket befogadó ország asszimiláló hatásával. Sokan engednek vagy ellenállnak ennek a hatásnak, önként lemondanak magyarságukról vagy búsmagyarkodnak, fejet hajtanak vagy lázadoznak sorsukkal szemben... De abban józan belátással mindnyájan egyetérthetünk, hogy nyelvünkben megmaradva, sajátos múltunkat is fejlesztve kell utódainkat fölnevelnünk. Nemzetiségünk vállalásának szükségességét nem elegendő a ködös szent kötelességre való hivatkozással indokolnunk. A két- és többnyelvűségnek, a többkultúrúságnak a nemzetiségi tudat jótékony és embert kiteljesítő hatása mellett ma már anyagiakban is számolható haszna van. A társadalmi létra bármelyik fokán állunk, szükségünk van és lesz erre a többlet-re, és arra, hogy ez az érték nemcsak fiainkban és lányainkban, hanem unokáinkban is kamatozzék.

3. Mi lesz majd a nyugati magyarsággal? Ez is kultúrájától függ. Több olyan embert ismerek, aki negyven éve itt él, de nyelvét nemcsak megtartotta, hanem kimvelte. Olvasással, írással. És nemcsak a szórványokból nyugati szórványba érkezők közül valók, akikben nem tudom miért, de erősebb a nemzetiségükhöz való ragaszkodás, mint másokban, hanem anyaországiak is vannak közöttük szép számmal. Ők nem a megalázó kisebbségből jöttek az emberséges kisebbségbe, hanem általában csupán csak jómódú polgárok akartak lenni, és szerencsével azzá is váltak. A magam fajtába mélyen benne maradt az eldöntött örökös körmöszakításig folytatott ellenállás a beolvadás ellen. Ez is egy olyan energia, ami többletként nagyobb munkabírást, szorgalmat fejleszthet bennünk a mindnyájunkat környékező eltoppulás ellen.

4. Jót cselekszik az, aki a világba szerteszét kalandozó magyarokat gondolatok köré csoportosítva összegyűjti, együttgondolkodásra készíti. A nyugatiak sikereinek elszámolása mögött, ha a győztes ember nem is akarja, kivillan önmagukkal való küzdelmeiknek a színe, a szaga, és titkolva is kiderül, hogy a vándorbot és a hazát keresés a világban nem éppen sétalovaglás. És az önmagunkban járt utat nemcsak bölcsességgel mérik, hanem idegrángató fájdalommal, üres lélekbemarkolásokkal, lemondással és sírig tartó fészkel désekkel, mint amikor valaki nem a neki való készruhát hordja, és sehogy sem érzi jól magát benn.

5. Építkeznünk kell egyszer már végre, sokat próbáltunk seink fiasok ellenére: legalulról fölfelé. A nyugati magyarság nincs nagyobb veszélyben, mint az erdélyi vagy az anyaországi, de veszélyben van, ha a haza lemond rólunk. A fergeteges civilizáció jóvoltából csökkentek és gyakorlatilag megszűntek a lehetséges emberi kapcsolatok közötti távolságok. És hiszem, hogy lehetségesek ezek a kapcsolatok. Ha a magyarság megmarad otthon, a nyugati magyarság is felvirágozik, és magára talál nemzetisége éltetésében. A zsidóság is megmaradt és pompázik világszerte. Az ész teremti a reményt.

6. Holnap már nem a határain belül feltérképezhető területtel mérik egy-egy ország nagyságát, hanem a tudással és a jelenléttel a világ meghatározó dolgaiban. Az kellene, hogy Nagy-Magyarország egykori, túlföltöttiségünkben még itt-ott észlelhető nacionalista vágyképe, holnapra alakuljon át bennünk a más nemzeteket semmiben sem sértő, nemes, emberséges küzdelemben, az egész világra kiterjedő honfoglalássá, hogy a felgyorsult egyetemesség következtében mindenütt otthon legyünk benne.

7. A meglévő szervezkedések mindegyikén kell változtatnunk, azokat kiteljesítenünk kell, a mindannyiunktól elfogadott közös cél szemmel tartásával. A lehetetlenségig lecsupaszítva, múltunktól, politikától, önazonosságunktól és magyarságérzésünktől is megfosztva: van olyan célunk, amely közösségkialakításra ösztönöz. Nehezen hihető, hogy a külföldön élő magyarok közül többen is, az általunk leírt módon elnemzetlenedtek volna. Helyzetük eltűlése csakis arra jó, hogy valamiféle magot találjunk - ha parányi is -, ami összeköti. A magyar szervezkedés megújításának szükségszerűségét ezzel együtt, a régóta esedékes magyar összefogás követeli. Az egyesült Európa összetartó, hagyományait felmutató és éltető magyarságot kíván. Ehhez pedig a szélrózsa minden irányába szétszórt magyarság korszerű szervezkedése szükséges.

8. Képzelnünk el egy olyan szervezetet, amelynek legfőbb célja nem a más csoportosulásokkal folytatott küzdelem, hanem a tagság maga. Évszázada, újra és újra megfogalmazott igény például a magyar társadalmat tudatos nemzeté alakító

közszellem kialakítása, az eddigieknél gondolkodóbb, felelősségteljesebb, a jövő tisztábban látó, magyarabb ember kialakítása és folyamatos nevelése. Minden valamirevaló kezdetkor törvényszerűen felvetődik ennek halaszthatatlan szükségessége, a különféle szervezetek szabályzatában megtaláljuk ennek legalább nagy általánosságban megfogalmazott tételeit. Szervezeteink hallgatólagosan erre építik tevékenységüket, de a gyakorlatban megelégszenek a sokféle külső ségekkel, a látszatevékenységgel és a látszateokratizmussal. A szervezetekben rövid idő alatt különféle szintek alakulnak ki, és az események között többnyire csak a választások idején működik némely döcögő lift. Miközben a felszemeletlen tartózkodó vezetőség lázas igyekezettel, látványos külső ségek vadászatával igyekszik hatalmát minél tovább meghosszabbítani, az általános magára hagyott, némaságra, cselekvésnélküliségre kárhözvont tagok elkedvetlenednek, lemorzsolódnak. Például erre az ország vezetésére igényt tartó különféle pártok háza táján bárhol találunk. A társadalom önszerveződése segít ezen a bajon. De a tudatos nemzetnevelés, és különösen a kisebbségi léttel küzdő magyarság megmaradása ennél többet, valóságos tevékenységet követel el sorban az alapszinten. Mindenekelőtt az általánosban. Ahhoz, hogy megmaradhassunk olyan emberi kapcsolatokat teremtve, és állandósító szervezkedésre van szükségünk, amely nem politikai, hanem nemzetmel, és ezen belül nyelvvel szándékú. Olyan szervezeti életforma kialakításán kell munkálkodnunk, amely mindnyájunk közös célját kívánja az eddigieknél tudatosabban és eredményesebben úgy elérni, hogy nem ad okot semmiféle széthúzásra, hanem mindenirányúan összetartozásunkat erősíti.

9. A magyar egyházak megmaradásunk nyilvánvaló bástyái. Megmaradásunk csataterén pedig elsősorban nyelvünkért küzdünk. Néhány esztendője rádióban, tévében és a napilapokban, de még a hivatalokban és különféle politikai szervezetekben is tapasztalhatjuk, hogy folyamatosan nő a nyelvtisztítás igénye. A felgyorsult civilizáció, a felgyorsult tudományok idegen szavak záporát zúdítják reánk, szédeakosó nyelvünkben egyre több az angol kifejezés, amelyeket magyarosítva, ragokkal, toldalékokkal ellátva gyarapítjuk azt a sajátos zagyvanyelvet, amit csak kevesen értenek. Az idegen nyelvet majmoló nyelvünket nem érti az idegen, és nem érti a magyarok többsége sem.

10. Nyelvtisztító szolgálatunk egyházi kiterjesztése magától érthető feladat. A magyar református lelki gondozó szolgálat egész története, az európai szórványban végzett kitarító és eredményes munkája pedig különösen azt bizonyítja, hogy lelkipásztoraink mindig is nyelvünkben éltek hitünket. És éltek ilyenformán nemzetünket is. Lelkipásztoraink a szép magyar beszéd bajnokai, a gyülekezetek megtartó erejét csakis úgy terjeszthetik még inkább ki híveink körében és a különféle más felekezeten vagy felekezeten kívüli, szórványban élő magyarokra, ha mindig tisztán és helyes magyarsággal szólnak. (Az egyházakban meghonosított latin nyelvhasználat ma már és a jövőben egyre inkább elkülönít, némileg kizáró jellegű, a beavatottak nyelve, amely akadályozhatja az egyházközösségek szükséges nyitottságát. Ha nemcsak a hívek értik, hanem anyanyelvünkben megmutatkozó mélységben, az egyházközösségeken kívüliek is tudják a confessio, az eklézsia, a diakonia, a diakoniai, a diakonikus, a diakonissza, a fakultás, a konvent, a misszió, a missziói, a misszionárius, az ökumenia, az ökumenikus, az ökumeniai, a presbiter, a peregrinus, a pásztoráció, a traktatus, a Testamentum stb. jelentését, a

jobb megértés szárnyain nyilvánvalóan közelebb kerülhetnek a prédikációk, a szentbeszéd, az igehirdetések, a mondandójához is.)

11. Gondoljunk csupán legnagyobb közös feladatunkra, anyanyelvünk továbbéltetésének szent kötelességére. Arra, hogy megfellebbezhetetlen törvénynek ismerjük el, és belenyugszunk a határon túl élő magyarok második-harmadik nemzedékének nyelvvesztésére. Valóban ne lenne ellenszere?! Most, amikor a magyar rádióadásokat a világháló segítségével hallgathatjuk, és Európa után nemsokára Amerikában is nézhetünk magyar tévéadást, villámposztánkon bármilyen magyarul megfogalmazott hírt, hagyományos anyag, nevelési tanács, irodalom, kép és hang pillanatok alatt birtokunkba jut. Az új évezreddel új szakasz kezdődik a nemzetnevelésben is. Magyarságunk megőrzése egyre inkább nem fogcsikorgató nehézségek között zajlik, a civilizációs szintünk emelkedésével saját elhatározásunk és kitarító munkálkodásunk függvénye. Mindez nem sokat ér családépítés nélkül. Nemcsak a valóságos magyar családokat szükséges erősíteni, hanem a családias kisközösségeket is, amelyekben nyelvünkkel együtt élettapasztalatainkat, magyarságtudatunkat is stafétabotként átadhatjuk az utánunk következőknek.

12. A munkát megszámlálásunkkal kezdenénk. Az anyaország idején népszámlálása magától értedően kínálja ezt a feladatot. Halottunk ilyen fogadkozásokról, kezdeményezésekről. Eredménytelenségük mutatja, hogy külföldön ehhez lakóhelyenként, utcákként, városokként, országrészenként és országosan is összefogás szükséges. Nem elég elvenni a magyar szervezetek összeírásait, nem elég kijegyzetelni a telefonkönyveket. Széles körű kutatásba kellene kezdenünk. És ez az "alagsorokat" is megmozdító munka lehetne a tízes szervezetek kialakításához vezető első lépés. Ez az összeírás abban is hasonlíthatna az otthoni népszámláláshoz, hogy személyes kapcsolatfelvételt jelentene. Ha esztendőig tartana, akkor is megérné.

13. A cselekvő ember erejét folyamatosan megfeszítve az újat keresi - és mindegyre felfedezni véli ezt a jó akaratú ismétléseiben. Ez már nem a megváltoztathatatlan hitt hittanok bizonyítás nélküli elfogadásából fakad, hanem az emberi agy korlátozottságából. Az új gondolat kikristályosodásához mérhetetlen befogadóképes, számítógéppel megtöltött agyra van szükségünk. Lesz ilyen, és akkor a mai skisiparosó gondolkodásról áttérhetünk a valóban alkotó gondolkodásra, amikor az "úgy gondolom" nem üresjáratú kifejezés lesz, hanem valóban igaz, új gondolathirdetés. De ehhez már most át kell értékelnünk szavaink értelmét és valóságtartalmát. Az emberiség mögött maradt évezredek során hányszor volt szükséges a szemléletváltás világunkról és a világról általában? Képzelményeinket tudományos felismeréssel igazoltuk vagy elvetettük. Mindenféle jelzések és jelek mutatják, hogy a következő évezredben gondolatközelségbe kerül az a "nagyakarítás", amely az élet továbbgondolhatóságának céljából kell elvégeznünk. Ugrás lesz ez, amit gyökeres másként gondolkodás nélkül el nem végezhetünk.

14. Ha valamire jó volt a népszavazás, arra bizonyosan jó, hogy tudjuk, ott hányan vannak igaz barátaink. A nyolcmillióból mindössze másfélmillió. Egy nyugati lap azóta a magyarokat három csoportra osztja: Igen magyarok, nem-magyarok és sunyi magyarok. És a számok nem hazudnak! Nézem szégyennel, bánattal, Magyar bánó magyar aggyaló, ő mormoljuk költőnkkel, a mi Adynkkal. De tegyük, szívünk

Házunk tája

fájdalmát sem titkolva, id nként egy-egy sétát ott a túloldal-
lon. És szólunk fennhangon ismét a költ vel. ŐEn seregem
és én népem, / Szeretlek én mindenképpen. Higgyük, hogy
minden ilyen sétánk nem lesz hiábavaló.

15. Az ember örökösen egy kis melegségre vágyik. ŐHol a
boldogság mostanában? Ő Kint a tél végzi szokásos mun-
káját. Behúzódnak. Id nként önmagunkba. És didergünk
ott is, ahogyan eddigi tudományunk szerint megnevezni
szoktuk ő a lelünkben. Fázunk, ha nem merünk szembe-
nézni önmagunkkal. Magunknak kell eldöntenünk, kik va-
gyunk, honnan jöttünk, mit akarunk? E nélkül hideg min-
den gondolatunk, tessék-lássék akarásunk, rideg a tettünk.
Mindenen átsüt önazonosságunk, amit gyakrabban azért
neveznek identitástudatnak, mert keresése világjelenség.
Jöv t építeni a múlt megtagadásával lehetetlen. Erdélyben
ezt nem kell magyarázni. Itt a kett s vagy több identitástu-
dat helyén van a lelkekben. És feltehet en éppen ett l ben-
nünk, ott egészen mélyen, sohasem pislákol, hanem egyen-
letes békés lánggal ég emberségünk örök tüze.

16. A családnevek sokféle jelentések hordozói. Egyik jelen-
tésével, a másik a mai ember számára érthetlenségével
t nik ki. A történelem során a nevek a visel ik által valami-
ért őhajtott, máskor a rájuk er szakolt változtatások jeleit
hordják magukon. A magyar nyelv története cím egyetemi
tankönyvben Benk Loránd azt írja, hogy a tulajdonneveket
nem lehet értelmezni, ebben különböznek közzavainktól,
de mindenkinek van az id k folyamán változó hangulati
velejárója. Ha könny szerrel számos tulajdonnév magyar
eredetűre következtethetünk, ez azért van, mert ma is él
magyar közzóból sarjadtak. Az id k folyamán rengeteg
idegen eredet földrajzi- és személynévvel gazdagodtunk,
amelyeket készen kaptunk, amelyeket nem értünk, csak
alkalmazzuk. Keresztneveink nagyobb része ilyen. Amikor
államalapításunkról beszélünk, nem feledkezhetünk meg
arról, hogy ez anyanyelvünk visszaszorításával járt. Magyar
személynevekr l Konsztantinosz császár tudósít a 10. szá-
zad közepér l. Az általa feljegyzett Árpád-kori nevek kö-
zött sok a török eredet . A kereszténység felvételével az
egyházi eredet személynévek visszaszorították az si ma-
gyar nevek használatát, a kereszttségben mindenki latin ne-
vet kapott. A befogadott idegenekkel elszaporodtak a szá-
munkra jelentés nélküli nevek. A magyar névadás egyetlen
nevet ismert, amit visel je valamely tulajdonságáról vagy
életkörülményeivel összefügg en kapott. Ez a név nem
örökl dönt. A kés bb kialakult családnevekben majd a ra-
gadványnevek terjedésében leljük ennek a szokásnak egy-
féle folytatását. A 13. századtól kezdve a világi és az egy-
házi névadás egységbe olvadt. A családnevek a "šdictus"
kapcsolással, a "šfilius", a "šfia" használatával vagy a szár-
mazás vagy a birtok helyét jelöl névnek a "šde"-vel való
közbevetésével kapcsolódtak a keresztnévhez. A 17.-18.
században, még mindig a latin írásbeliség alapján, divatban
voltak az "alias"- nevek, amikor a család- és a keresztnév-
hez harmadik névként ragadványnevet ragasztottak. A 19.
században mesterségesen magyarosították nevüket az ide-
gen eredet személyek. Innen a hazafiasnak látszó álroman-
tika jegyében született ss-sel, ff-fel , -vári, -falvi, -földi, -
kuti, -fi, -y stb. végz déssel és Szent- el taggal felt n en
šcsináltó nevek. Er szakoltságuk ellenére ezek javára írha-
tó, hogy ma is érthet ek. Az utóbbi id kben elterjedt
" smagyar" neveink jelentését is csupán névszótáraink se-
gítségével tisztázhatjuk.

17. Elmondhatjuk, hogy még azok a személynéveink is,
amelyek értelmezhetetlenek, hangulatukban rzik a magyar
eredetet. Csakhogy a magyar nevek száma hovatovább csök-
kenni látszik. Nincs erre statisztikai adat, de nézzünk bele a
telefonkönyvbe, figyeljük meg egy-egy tévém sor záró név-
sorát: meglep en sok az idegen nev magyar. A mostanában
kedvelt keresztnevek többsége nem magyar. Kapcsolatban
van ezzel burjánzó zagyvanyelv ségünk? Sejttem, hogy szo-
ros kapcsolatban. Amikor a magyar tudományos embert
ismételten figyelmeztetnie kell a riporternek a tévében, hogy
fordítsa magyarra a szót. Amikor a szakkönyvben hemzseg-
nek az olyan mondatok, amelyekben a magyar szót már csak
töltelékként használja a szerz . Amikor az istentiszteleten a
latin szavak kerülnek el térbe. Amikor a latin szavakkal
telet zdelt beszéd r l kiderül, hogy nem tud latinul. Amikor
az üzleti életben és a számítógépes világban az angol nyel-
vet beszél k közül is csak a beavatottak értik mi micsoða.
Amikor az angol sem érti kifacsart magyar-angol zagyva-
nyelvünket. Amikor az ifjúság nyelvében játékos szóalkotás
céljából csupa angol eredet szót használnak. Amikor ide-
gen nyelvekb l tükörfordítással kier szakolt szavakat han-
goztatunk. Amikor a keresztlevelekben csupa Erika, Rita,
Bernadett, Krisztina, Renáta, Bea, Jony, Roland, Frank.,
Mikael, Jimmy, Antoni, Bernárd, Cristián, Cristoph, Harald,
Manfréd és sok már sokszor kifacsart, se nem idegen, se
nem magyar név szerepel. Úgy t nik, hogy idegen nev
magyarjaink mindig is könny szerrel keverték a divatos
idegen szavakat a magyar szavakkal. Aki zavarban van ért-
hetetlen idegen neve miatt, könnyebben enged a kevertnyel-
v ségnek, tudat alatt, talán kevésbé ragaszkodik ahhoz, hogy
tisztá magyarsággal fejezze ki magát. Ez a feltételezés nem
biztos, hogy igaz. Azért, mert bizonyíthatatlan. És azért is,
mert rossz irányba vezetne.

18. A nevek eredetét firtatva óhatatlanul felvet dik a Ki a
magyar? kérdés. És példák hosszú sorával sem cáfolhatnánk,
hogy idegen nev vagy akár idegen beszéd nagy embere-
ink, akik a magyarság legjobbjai közé tartoznak, bár nem
magyar származásúak, de magyarok. Számítalan ilyen példát
más nemzetek történelmében l, irodalmából, jelenéb l is idéz-
hetnénk. A számunkra talán legismertebbet említtem Pet fi
és Eminescu példájával. Mindketten -vics végz dés család-
nevet örökölték. Lehetek volna Petrovics és Eminovics né-
ven más nemzet fiai. De olyan hazában születtek, olyan m -
veltségen cseperedtek, olyan nyelven szóltak, amelyen aztán
világhíresen nagyot alkottak. És, hogy csak kapásból vett
nevekket folytassam: Janus Pannonius magyarságáról szól-
va, ellentétes példaként Oláh Miklós oláhságát er l tethetjük-
e? Közismertek, akiknek a nevét álmaimban is rzi tisztele-
tem: Heltai Gáspár (Caspar von Heltau), Dávid Ferenc
(Hertel), Kós Károly (Kosch), Karácsonyi Ben (Klärmann),
Balogh Edgár (Kessler), Örkény István (Österreicher)í És
a magyar ügyekért halt vértanúink, az aradi tizenhármak
többsége, tudományos embereink, magyar származású No-
bel-díjasaink, neves feltalálók, orvosaink, közembereink,
barátaink, ismer söseink nem magyar neve. Nem kívánom
felsorolhatatlanul hosszú névsorral bizonyítani azt, hogy
csupán nevünkkel, akármennyire si és magyar is az, nem
feltétlenül bizonyíthatjuk magyarságunkat. De azt sem állít-
hatom, hogy családfánk törzsér l örökölt nevünk nem jelent
valami olyan értéket, amelyhez hasonlót a mostanában rég-
múltunkra is fényt derít génjeink hordoznak magukban.
Végül is nemcsak akaratunk, vállalásunk, és az érzelmeink-
b l sugalló hovatartozás határozza meg nemzetiségünket,
hanem eredetünk is. Amelyet a történelem során összeku-
szált, er l tített vagy félelemb l önként vállalt, a legtöbb

esetben kibogozhatatlan névváltoztatásokkal megnyugtatóan nem bizonyíthatunk? (A kérdés a külhoni magyarságnak kedvezményeket ígér törvény készítéséig is szeget ütött a fejébe. Végül is azt tartják célszerűnek, ha a magyar, magyarnak vallja magát, de igazolja ezt azzal, hogy beszéli nyelvünket. És a vallása is lehet egyik bizonyítéka. Nevünk is lehet bizonyító, de az idegen nevek magyarságát sem kérdőjelezhetjük meg.) Azt hiszem, nem erre jók a névvizsgálatok, a beszédes nevek világosságát nélkülözve idegen nevek fölötti téblábolás. Hanem mire?

19. Nem tudom milyen érzés idegen névvel magyarnak lenni. Azt sem tudom, milyen lelki sérülést okoz egyik-másik névváltoztatás vagy valamely értelmetlen név öröklése. De a nyilvánvalóan más név és más nemzetiség sok leszármazottainak olykor túlfőtött magyarsága mellbevágóan érint. Amikor magamat képelem a helyükbe: feszengek. És seimet siratnám. Azt, hogy milyen sanyarú sorsuk volt, amikor nemzetiségüket és anyanyelvüket feladták. Mert ugye, azt prédikáljuk az utánunk jövőnek, hogy a világ bármely sarkában légy, a magyar nyelvet el ne feledd, nevedet meg rizd. És a hozzánk települtek, a messziről jött idegen évszázada velünk együtt él fiaitól szívesen vesszük a maguk önfeladását? Nem jól van ez így. Sántító a gondolat. A Nagy-Románia bolygóiban éltek évszázada sietős változtatásokkal kívánják növelni a lakosság számával együtt a román nemzetiségük számát is. Elcsodálkoztam, amikor évtizedekkel ezelőtt a megújított személyi igazolványokba, a magukat cigánynak nevező nemzetiségi rovatába rom megjegyzést olvashattam. Ez már csak kétféle nyelvi távolságra volt a többségi nemzetet képviselő polgárok jelölésétől. És így egy kalap alá lehetett venni a magyar-, az oláh-, és más cigányokat. De egy a kényszer, és más a minden feladó belenyugvás a kivédhetetlenbe. Otthon vagyok a tasnádi Buchmüller és Bendel családokban. Könyvmolnárnak és Pántlikásnak fordítottm tréfálkozva olykor a nevük. Magyarok. Nem tudnak németül, magyar a nyelvükük, az érzelmük. A nevet nem adták fel, nem változtatták. Nincs közöttük egyetlen tudathasadásos ember sem: romániai sváb magyaroknak vallják magukat. seiktől néhány magyarul is jól hangzó német szót örökölték és a sertésszonka utánözöndíjtelanul nagyszerű pácolásának receptjét. Így, csendes magyarságtudatukkal együtt ő tisztelemket. A második világháború végén német eredetű kért férfiak és nők, házastársak egymástól elszakítva évekig robotoltak orosz földön. Nem a nyelvükért, nem a nyelvükükért, nem az erőtlen megcsappant hagyományaikért ő a nevet kért szenvedtek annyi sok megaláztatást.

20. Megisméltíthet a 19. századi mesterséges névalakítás divatja? Elképzelhet. Most már nem csupán a származást fitogtató egykori korszakellem kívánalmaként, amely az ízléselferdülésig pöffeszked magyarkodással és kivagyiskodással társult, hanem a nyelvi kifejezés mindig is folyamatos önújításaként, és a nemrég új erőtlen indult, örvendetesen terebélyesedő nyelvtisztító - visszamagyarításunk tartozékaként. Valóban a Bessenyei Györggyel, Geleji Katona Istvánnal, Kazinczyval, Kölcseyvel, Szemerével, Vörösmartyval folytatódó, Petőfivel, Arannyal és másokkal kiteljesedő nyelvjuttatás mozgalmának máig érő valamilyen folytatását éljük? Hasznos volna. De nyelvészeink véleménye szerint nem kerülhet sor a híres nyelvjuttató mozgalom hatásához mérhető változtatásokra. Még akkor sem, ha a tulajdonnevek esetében ő való és nem valótlán, csupán képzelő értékeink megőrzésének idejét éljük. Mert az ilyen változtatásokra csak az "őd szava", csak valamilyen érdek teszi képessé az embert. Gon-

doljunk csak a Bajor Andor-i figurára, a közelmúltban még tovább hosszabbodó névváltoztatások gyakorlatára, a Renner-Rónai-Rudescu-Renner-félek hányatott sorsára. Vagy a Moldvában felvett román névvel Székelyföldre vándorolt erdélyi örmények kényszer névváltoztatásaira. (Cap de bou = ökörfej ó Kabdebó, Patru bani = négy bani (román aprópénz) ó Patrubányi stb.) Akkor nemcsak létezésük minősége függött a helyiekhez való gyors és önkéntes hasonlástól, hanem olykor az életük. A sokszor ismételt történelem ezek után nem szülhet már ilyen retteneteket. Úgy tetszik, olyan időkben élünk, amikor mindnyájan vállalhatjuk az seinket örökölt nevünk. Ha pedig úgy adódott: ennek kettősét is. És a gyakori váltásokban bekövetkezett többszöri változtatásokat is. Génjeinket nem kell vállalnunk? Ezek vizsgálata megcáfolhatatlanul bizonyíthatja eredetünket. A nevünket azonban vállalnunk kell. Ezt sugallja nemzetiségünketől független emberi becsületünk. Nagyanyjuk családi bonyodalmai folytán román és zsidó, lányom házasságából pedig dán és svéd vér csörgedez svéd-magyar utódaiban. Akárhogyan is volt, a nevem adta hovatarozás jóérzéssel tölt el, amit azért igyekszem palástolni, mert nem szeretem a kivagyiskodókat. Az ember nem annyi, amennyi, hanem csak annyi, amennyit le kitalál. Ő idézem szabadon mások kedvenc írómat, aki a véletlen folytán egy pestkörnyéki helység nevét viseli, miután seivel valamikor osztrákországra változtatták a nevüket. Az sem éppen hétköznapi, hogy Tar fia Koppány se vagy legálább névrokora vagyok, és hogy fiam nevében a hagyományainkat ő pógány vezér neve, ezer év után, családom és kereszteletem nevével együtt újra el fordulhatott. Nem akarták bejegyezni a néptanácsnál, a román tisztviselőknél félénken megsúgta, hogy csak bajt okozok vele. A sors kegyetlensége, hogy fiamat, egyetemi hallgatóként, máig tisztázatlan körülmények között, kötelező katonaság idején érte az értelmetlen halál. Azóta Pokoljáró Tar Lőrinc figyelmeztet szenvedéseinkre. Családnevünk arra is jó, hogy eldeink megpróbáltatásaiból erőt nyerjünk, példájukból tanuljunk.

21. Budapest alakulásakor a lakosság hatvanégy százaléka tudott írni-olvasni. Ahogyan emelkedett az írástudók száma, úgy emelkedhetett azok száma, akik magyar oktatásban részesültek. De a magyar nyelv és a hazafiaság általában is terebélyesedő érzésével százezrek, a hatalom által megkövetelt időkbeni hátsérnyilatkozataik után sem tagadták meg se nevüket, származásukat. A magyar történelemben seinket el fordulnak olyan idők, amikor a németes név elnyert jelentett. A névváltoztató zsidók, a monarchia idején, a magyarnál olcsóbban vásárolhattak maguknak német nevet. Valószínűleg többen voltak olyanok, akik nem fitogtatták eredetüket, nem kérkedtek származásukkal, ha szükség volt rá, titkolták eredeti nemzetiségüket, és a magyar írásmód szerint módosították családnévüket. Azt hiszem eljött az ideje annak, hogy visszakapják saját, eddig titkolt eredetükből táplálkozó büszkeségük érzését. Mert bebizonyosodott, hogy éppen olyan jó magyar a német-magyar, a zsidó-magyar, az örmény-magyar, a lengyel-magyar, a szlovák-magyar és a román-magyar, mint a magyar-magyar. Sok esetben a egyes családokból származók valamiféle szinte kényszer hatására magyarabbaknak akarnak mutatkozni, mint a többségi nemzet fiai. Így van ez más országokban is. seink nyílt vállalása ma szabadságigé-

nyünk része, természetes jogunk. Felvilágosult államban ennek nincs akadálya. (Az Egyesült Államokban magam is láttam, hogy ki-ki kit zhetta a maga nemzete zászlaját háza elé. Nevemet szül városom hivatalaiban, a lakosok névsorában, telefonkönyvben stb. helyesen sohasem írták. Svédországban, a svéd nyelvben nem található ékezeteket is pontosan kiteszik.) A magától ért d keveredés arányában az érzelmileg vállalt és megfontolt nemzeti hovatartozás szintiségében sincs miért kételkedünk.

22. A tiszta magyar nyelv megnevezésének mintájára nem használhatjuk a tiszta magyar kifejezést a személyek jelz jeként. Mert ilyen nincs is. Keveredésünk akkor is nyilvánvaló, ha si magyar nevet viselünk. A mi családunkban például nagyanyai ágon Barthák, anyai ágon Királyok sorakoznak. Megtartottuk nevünk si írásmódját a Taar, és a Tarr nevek t l megkülönböztethet en, úgy, ahogy 1453-ban az els kolozsvári népszámláláskor azt a német nevek mellett a Kis, Nagy, Fekete, Veres, Fodor, Fejér, Sz ke, Kövér, Nagylábó, Segges, Vak és Jó mellett feljegyezték. De, azt hogy az ezerhatszáz évek elején, az egyik valószínű sötet, a kolozsi f bírót, miért jegyezték fel Thar András néven ő nem tudhatom. Az viszont bizonyítható, hogy feleségem révén, aki lány korában Paizs volt, családi bonyodalmai folytán román és zsidó, lányom házasságából pedig dán és svéd vér csörgedez svéd-magyar utódaimban Ezek nagy részét szüleim, rokona-im, ismer seim anyaországi tapasztalataiból merítettem. ket idézve vallom ma is, hogy mi, a Magyarország határain kívülre szakadtak, nem értjük a minden id ben a szent haza kebelén nevelkedettek. Nem értjük kivagyiságukat, marakodó természetüket, pökhendiségüket, hagyománytalanságukat, nemzeti tudatuk törpeségét, az azonos nyelvet beszél k családjába tartozás melegségének, a magyarság hagyományaihoz tartozó vendégszeretetének hiányát, az állandósult tülekedést, az anyagiak utáni mérhetetlen harácsolást, a mindenféle gáncsoskodást, az irigység és cselszövések burjánzását. Nem értjük, ha magyarázunk is. Ha az elszüvedett félévszázad nemzetlenit politikájának rovására írjuk mindezt, akkor sem. Amikor hajdanán, Budapest telefonkönyvét olvastam hasonló érzés kerülgetett, s gyömöszöltem magamba vissza a csodálkozást, miszerint els királyunk intelmét nemcsak megfogadtuk, hanem b ven túl is teljesítettük.

23. Magyarország nem magyar! ó ezzel a képtelennek t n felkiáltással szóltam annak a kitoröhlhetetlenül ma is belénk nyilalló népszavazás el tt írott buzdításomban, amelynek befejezésében a borúlátó Vörösmarty józanságát idéztem: ŐAz nem lehetí ő Meghökkennek szánt okfejtésemben csupa olyan dolgot említettem, amelyekb l sötét következte21. Budapest alakulásakor a lakosság hatvannégy százaléka tudott írni-olvasni. Ahogyan emelkedett az írástudók száma, úgy emelkedhetett azok száma, akik magyar oktatásban részesültek. De a magyar m veltség és a hazafiasság általában is terebélyesed érzésével százezrek, a hatalom által megkövetelt id nkénti h ségnyilatkozataik után sem tagadták meg si nevüket, származásukat. A magyar történelemben s r n el fordulnak olyan id szakok, amikor a németes név el nyt jelentett. A névváltoztató zsidók, a monarchia idején, a magyarnál olcsóbban vásárolhattak maguknak német nevet. Valószínűleg leg többen voltak olyanok, akik nem fitogtatták eredetüket, nem kérkedtek származásukkal, ha szükség volt rá, titkolták eredeti nemzetiségüket, és a magyar írásmód szerint módosították családnevüket. Azt hiszem eljött az ideje annak, hogy visszakapják saját, eddig titkolt eredetük b l táplálkozó büszkeségük érzését. Mert bebizo-

nyosodott, hogy éppen olyan jó magyar a német-magyar, a zsidó-magyar, az örmény-magyar, a lengyel-magyar, a szlovák-magyar és a román-magyar, mint a magyar-magyar. Sok esetben a vegyes családokból származók valamiféle szinte kényszer hatására magyarabbaknak akarnak mutatkozni, mint a többségi nemzet fiai. Így van ez más országokban is. seink nyílt vállalása ma szabadságigényünk része, természetes jogunk. Felvilágosult államban ennek nincs akadálya. (Az Egyesült Államokban magam is láttam, hogy ki-ki kit zhetta a maga nemzete zászlaját háza elé. Nevemet szül városom hivatalaiban, a lakosok névsorában, telefonkönyvben stb. helyesen sohasem írták. Svédországban, a svéd nyelvben nem található ékezeteket is pontosan kiteszik.) A magától ért d keveredés arányában az érzelmileg vállalt és megfontolt nemzeti hovatartozás szintiségében sincs miért kételkedünk.

24. A űstiszaö nemzetiség gyászos fogalma a legutóbbi világégés után elavult, korszer tlen, csaknem szégyenteljes. Magyar seink csak egy névelemet viseltek, amely szoros kapcsolatban volt a jelölt személy jellemz jegyeivel, küls vagy bels tulajdonságaival, életkörülményeivel. Nevük nem örökl dött, hordozójának halálával megsz nt. Feltehetően tudták egymásról, hogy ki kinek a fia, és hogy milyen nemzetiségb l származik, de a mai értelemben vett nemzetiséget még nem ismerhették, tehát nem is jelölte ezt a nevük. Vajon milyen érzés lehetett a magyarul érthet Vajk nevet kiszoríttatni az Istvánnal. Az er szakolt névváltoztatás valószínűleg több évtizedig eltartott. Aba Sámuel példája mutatja, hogy a világi és a családi nevet együtt is használták seink. Nem hiszem, hogy rövid ezer év alatt megváltoztunk volna a hagyományokhoz való makacs ragaszkodásunkban. Mostanában pedig gyökereink vizsgálatát szorgalmazza minden gondolkodónk.

25. Az egymásellenesség betegségének gyógymódja nem az elkülönülés, hanem a körültekint közösségépítés. Ez nem holmi űkutyaharapást sz révelő gyógyítás, hanem hagyományainkra alapozott felismerés. Szomorúan tapasztalhattuk, hogy három magyar közül az egyik besúgó volt. Sokatmondó túlzásként halljuk, hogy három magyar olykor négy párt. Minden második magyart árulónak, kommunistának, pufajkásnak is neveztek már mindenkor felcsattanni kész honfitársaink. Divat ma felemelt hangon belekötni az űél fábaö is. Az egymásellenesség terjed szokása az is, hogy leveg nek nézzük egymást. Nem tudok róla, tehát nincs is. Nem érdekel, hogy mit mond, mit ír, mit cselekszik. Csak éppen űannyira érdekelő, hogy minden lehet módon el segítsem kirekesztését a űmiö köröinkb l, a űmiö világunkból. Ezt a szokást er sítí a magas szintre emelt űmögöttes beszédö is, amely a magyaros nyíltságnak tökéletes ellentéte. Ha mégis bekerül űközönkö valamely nemkívánatos, akkor távollétemmel tüntetek. Nem keveredem, mert még űelkorpásodomö. A közösség aztán sajnálhatja hiányomat. Az ilyenszer viselkedés nemcsak bölcsességhiányos, hanem nemzetellenes is. A szül hazán kívüliek nagyobbik részére persze, nem hat az ilyen nemzetpolitikai szempontú megállapítás. Ezért kénytelenek vagyunk a fenti viselkedések ered jeként olyan általános emberi rossz tulajdonságokat is említeni, amelyek az oktondiságtól a tudatlanságig terjedve megakadályoznak bennünket a társas lényekt l általában joggal elvárt társadalmi élet hasznos gyakorlatában. Eszembe jut Wass Albert találó meghatározása, - élete alkonyán még levelezhettem az Erdélyi Szépművés Céh feltámasztása ügyében-, miszerint rontó, gy jt és látó emberek va-

gyunk. Az első haladás-ellenességet, a második harácsolást, a harmadik pedig ritka adományként, bölcs jövő belátást jelent. Ennek vagyunk jócskán még mindig híjával.

26. Feltételezzük, hogy nemzetellenességünk nem tudatos, de magyarságtudatunk még kialakulatlan. Lefoglalnak a hétköznapi kenyérkereset ügyei, életcélunk csupán a meggazdagodás, többek akarunk lenni némely dologban legalább, mint azok a környezetünkben élők, akikre még kénytelenek vagyunk felnézni, akiket a társadalom fölébünk sorol. Megnyugtatóan magyarázzuk már magunknak törtetésünket, önzőségünket, irigységünket, kivagyiskodásainkat, mert eszünknek, alkalmazkodási képességeinknek, szorgalmunknak és vasakaratumknak megfelelően eredményesnek mondhatjuk magunk választott hazánkban. Nem firtatjuk Wass Albert figyelmeztetését. Magyarságunk sem okoz szívfájdító érzést. Nem könnyezünk a Himnusz hallatán, a piros-fehérvörös zászló láttán nem emelkedik a vérnyomásunk, a magyarul megszólaló sídegenhező nem vonz mágnesként az anyanyelv dallama. Szóval, ha mindent levetünk már, amit örökölt nemzetiségünkkel el deink büszkeségként reánk hagytak, elanyagiasodott világunkban, akaratunk ellenére is, marad még egy kötelék, amellyel számolnunk mindig érdemes, hiszen örök, és pénzben is kifejezhető érték. Nyelvünkkel van szó. Magyar tudásunk romolhat bármennyire is, megmarad és kamatoztatható. Jól számol, aki anyanyelvét ápolni érdemesnek, továbbadni szükségesnek tartja. Az, hogy a külföldre szakadtak második vagy a harmadik nemzedékének nagy része már nem beszél magyarul, senkit se készíthet az anyanyelvéről való lemondásra, hiszen a mostani civilizációs körülmények között az eddigieknél sokkal könnyebben megtarthatjuk, ápolhatjuk, tökéletesíthetjük azt. A családi nyelvhasználat, a rádió, a tévé stb. mellett leginkább az anyanyelvi közösség segíthet ebben. Az ilyen közösségek magától is alakulnak, de szervezni is kell ezeket. Az idő parancsa ez.

27. Magyarságunk védelmére, a magyar betegségek gyógyítására szervezkednünk kell. A meglévő szervezkedések minőségén kell változtatnunk, azokat kiteljesítenünk kell, a mindannyiunktól elfogadott közös cél szemmel tartásával. A lehetetlenségig lecsupaszítva, múltunktól, politikától, önazonosságunktól és magyarságérzésünktől is megfosztva: van olyan célunk, amely közösségkialakításra ösztönöz. Nehezen hihető, hogy a külföldön élő magyarok közül többen is, az általunk leírt módon elnemzetlenedtek volna. Helyzetük elűzése csakis arra jó, hogy valamiféle magot találjunk - ha parányi is -, ami összeköti. A magyar szervezkedés megújításának szükségszerűen segít ezzel együtt, a régóta esedékes magyar összefogás követeli. Az egyesült Európa összetartó, hagyományait felmutató és élte magyarságot kíván. Ehhez pedig a szélrózsa minden irányába szétszórt magyarság korszerű szervezkedése szükséges.

28. Méltatlan az összmagyarság külföldre szakadt részével történő jelenlegi felületes bánásmód. Úgy tűnik, hogy magyarságuk ápolása immár nem ország érdek, egyre hivatalosabbá válik az a nézet, miszerint a más hazába jutottak harmadik generációja, így is, úgy is beolvadásra van ítélve. Innen az a gyakorlat, amely nem számol velük, sorsára hagyja őket. (Lásd még: Nagy Károly Szigeteket, szórványokat is megtartó haza, határtalan hazában, EKE- Stockholm, 2000) A határon kívüli magyarok megkülönböztetése céljából értelem szerint vannak Kárpát-medenceiek, az Európai Unió országaiban élők és külföldiek, akik nemcsak nyugaton, hanem a világ legkülönbözőbb országában élnek. Az EU-ban és külföldön élők, nemcsak számukat illetően illeti megkü-

lönböztetés, hanem többnyelvű segítségüket, jártasságukat, kapcsolataikat tekintve is értékesek. Munkájukkal, világnyelvű segítséggel, de pusztán jelenlétükkel is az anyaországot, a magyarság ismeretségét szolgálják. Kapcsolatuk a szülő hazával nem lehet csupán gazdasági érdek, nyelvük és hagyományaink ápolása az anyaország nyilvánvaló érdeke. Az, hogy mi a magyar? külföldön több figyelmet érdemel, és tetteket, amelyek a magyar nemzetiség külföldi fenntartását szolgálják. Hinnünk kell abban, hogy akármekkora, az ezt szolgáló beruházás, kamatostól megtérül a jövőben. A külföldi magyarság minden egyes tagja, az anyaország rendkívüli nagykövete. Mindezt hangsúlyozottan és ismételtelen kellene a közvélemény elé tárni, ahhoz, hogy ezen a téren is szemléletváltásra bírjuk a különféle rövidlátó hivatalosokat. Tudatában vagyunk annak, hogy a magyarság nyelvi közösségre alapuló lelki és kulturális közösség. Függetlenül attól, hogy hol élnek azok, akik politikai, vallási és állampolgársági különbözőségük ellenére, a történelem során eltérő állami keretekbe kerülve, más nyelvi közösséget vállaltak, joguk és egyben önként vállalt kötelességük az, hogy magasabb szinten ápolhassák vagy tanulhassák a magyar nyelvet. A magyar politikában több ízben megfogalmazott igény szerint, tizenötmilliónyi magyar érdekében kell cselekednünk. Az innen kiinduló gondolatsornak el kell jutnia ahhoz, hogy az anyaország, a Kárpát-medencei magyarságon túlmenően, a nyugati régió szórványáiban élő magyarságnak az anyanyelvi és hagyományteremtő gondjait is felvállalja.

29. A nyugati és az unióbéli szórványokban folyó anyanyelvi oktatás felületes vizsgálatából is kikövetkeztethető, hogy színvonala elmaradt a hazai iskolákban folyó munka színvonalától, nehezen felel meg a mai követelményeknek, a szülő elvárásainak. A nyugati régiók magyar iskoláinak a munkájába közvetlen beleszólása nem volt, nem is lehetett a magyar szakembereknek, de az unióbéli régiókban folyó oktatás színvonalának emelése érdekében, az EU parlamentjében és a különféle szervezeti déseiben, bizottságaiban tevékenykedő magyar képviselők és tisztviselők segítségével, megtalálhatják annak a módjait, hogy az uniós országokban élő magyarok anyanyelvi oktatásának és megújításának, az eddigieknél hatásosabb segítséget lehessenek. Elképzelhető, hogy az uniós országok közös egyetértésben oldják majd meg a maguk anyanyelvi oktatásának szakmai és szervezési kérdéseit az unió minden államában, és ezzel az eddiginél magasabb minőségi színvonalra emelik országukban a különféle nyelvek, más uniós országokban pedig, a saját nyelvük oktatását. Nem tűnik elfogadhatatlannak az a felfogás, miszerint a magyar anyanyelv az EU országaiban való tanításának szakkérdései a magyar szakminisztérium illetékességi körébe tartozzanak. Ennek a szemléletváltásnak nem lehet gátlója a mások belügyeibe való be nem avatkozás elve, hiszen a felek közös érdekében a szövetségi országban történik, és mindenütt a színvonalas nyelvtanulást, a megújított nyelvű szolgáltatást.

30. Kell lennie középútnak. Nem tagadhatjuk meg seinket. Nem hessegethetjük el a sors hozta változások tényét. A fajtisztaságra való, délibábos törekvés, és ennek eredménytelenítése mások lebecsüléséhez, részrehajláshoz vezet. Kitérő kapcsolataink, alakuló világszabadságunk pedig keveredéshez, egységesüléshez. Családnevünk elveszti majd jelentőségét? Utódaink együtt viselik majd az apai és az anyai családnevet? Ha bizonyítható lesz, hogy a fiúgyermek nagyobbrészt az apa vagy a nagyapa géneit örökli, a lá-

Házunk tája

nyok pedig az anyai nagyanyáét, akkor ezek nevét viselhetik majd?

Lehetséges, hogy az egy idő óta nyugaton tapasztalható és divatozó egynevelés, a nemzetiségi jegyek összerosódását jelzi? Minden egységesülést megelőzően valamiféle részecskékre való bomlás. A világ kitér, és minden ember a maga parányiségében felmutathatja egyediségét, hogy valamiféleképpen az elképzelt Isten hasonmása legyen. Ehhez tartozhat majd az, hogy újra visszatér az egyetlen névelemet tartalmazó név. Ez már létezik is a villámposta és a honlapunk címében, amelynek alapján számítógépünk őrny jére beengedhetjük a világ minden részéről érkezett bármely szöveget, képet, hangot. Az általunk használt nyelv mutatja nemzetiségünket vagy többnyelvűségünket, a betűjelről, amelyben kukac is van, kitudja mi alakul ki majd belőle, leolvasható földrajzi helyzetünk is. És lehetünk bármely földrészen, hajón és víz alatt nevünkön szólíthat ismerős, munkatárs, hivatal és ismeretlen. Kérdezhet, véleményét eljuttatja hozzánk, kérhet, tiltakozhat, vitázhat velünk. S ha kíváncsi múltunkra, seinkre, történelmünkre, teljes családnévünkre, azt is megtudhatja szempillantás alatt.

31. Gondoljunk csupán legnagyobb közös feladatunkra, anyanyelvünk továbbélésének szent kötelességére. Arra, hogy megfellebbezhetetlen törvénynek ismerjük el, és belenyugszunk a határon túl élő magyarok második-harmadik nemzedékének nyelvvesztésébe. Valóban nem lenne ellenszere?! Most, amikor a magyar rádió- és tévéadásokat a világháló segítségével hallgathatjuk, és Amerikában is nézhetünk magyar tévéadást, villámpostánkon, ingyenes csevegés- és videó rendszerek segítségével bármilyen magyarul megfogalmazott hír, hagyományrész, anyag, nevelési tanács, irodalom, kép és hang pillanatok alatt birtokunkba jut. Az új évezreddel új szakasz kezdődik a nemzetnevelésben is. Magyarságunk megőrzése egyre inkább nem fogcsikorgató nehézségek között zajlik, a civilizációs szintünk emelkedésével saját elhatározásunknk.

HIDEG VÖRÖS ZUHANY

A szocializmus politikai gazdaságtanát egy kiugrott paptanár oktatta nekünk a pécsi egyetemen. Megtanítottak arra, hogy a véletlenszerűség lesz a törvényszerűség, e tanok majd kiszorították a lényegesebb dolgokat. Ezt be is látta az egyik kolléga. Mikor egy professzor megkérdezte tőle vajon szokott-e gondolkodni, azonnal rávágta: nem. Nőgyógyász lett.

A kapitalizmus és a szocializmus közgazdaságtana természetesen, egyesek szerint, elengedhetetlen része volt az orvostudománynak.

Mikor akut hasfájdalmakkal fektettek be valakit egy kórházba, akkor a fiatal ügyeletes, minden késedelem nélkül felolvasott egy fejezetet. Ha a beteg még ettől nem gyógyult volna meg, akkor ez annak volt a jele, hogy a kolléga rossz helyen nyitotta ki a könyvet vagy a beteg nem volt érett a tanok befogadására.

Ilyen kiképzés után nem is volt túl nehéz a sarkkörön túli Norvégiához adaptálódni 1970-ben. Mind a bálnahús és a rénszarvas ehettől nek bizonyult, ezeket északon, akkor, még megszorítás és rossz lelkiismeret nélkül lehetett fogyasztani. Fél év elteltével túléltük a tromsøi telet. Tromsøben akkor egész más volt az élet, az egyetlen étterem tisztségviselője áldozata lett. A város ma Észak Párizsa.

Oslóba költöztünk. 1970 júniusában bekopogtam Oskar Lahelle professzor irodájába, mely a Geitmyrsveien (Kecske-mocsár út) 75 alatt volt. Arról volt ismeretes, hogy alapította meg a virológia diagnosztikáját Norvégiában. Ezt az USA-ban tanulta Rochesterben. Ceremónia nélkül fogadott.

„Mikor tudsz kezdeni?”- kérdezte. Mondom: Holnap. Jó! - Reggel 8-kor legyél itt.

Ott voltam. És még 8 évig.

A lakáskérdés döntő volt, mint a legtöbb magyar disszidensnek. Lettországból származó barátom ajánlotta fel, hogy egy ideig nála lakhassam. A háború után családja 1970-ben még mindig egy a német megszállók által épített katonai barakkban lakott, de rendelkezésemre állt az egyik spártai módon berendezett szoba.

Bár a virológián lettem segédorvos, a lakásügy nem oldódott meg azonnal. Egy kedves kolléga, később jeles kutató, felajánlotta, hogy akár nála is meghúzhatom magam. Ez így is történt. A botrány csak akkor tört ki, mikor neje hirtelen felbukkant és nem is esernyőt fedezett fel az őrny tartóban. Kerestem egy másik helyet.

Funkánk az intézetben a diagnosztika volt. Ez részben abból állt, hogy sejtkultúrákat kellett vizsgálni nagyító-mikroszkóp alatt. Akkor még szabad volt abortált magzatok

tüdejéb l, és az afrikai zöld majmok veséjéb l (African green monkey kidney) készült sejteken nézni a vírusok sejt-károsító hatását. Akkor ugyanis a zöldek még csak majomvese-stádiumban léteztek. Mindkét fajta sejt használatát betiltották etikai okokból.

Üldögéltem az Állami Közegészségügyi Intézet kintin-jában. Az intézetet az 1. világháború után a Rockefeller Foundation segítségével építették, egyidej leg a budapestivel. Munkahelyem, a vírusosztály, -vöröstéglás ház -, a 60-as években készült el, ma is m ködik. Óriási állami támogatást kapott, mert akkoriban, az 1950-es évekt l dúlt és kezdte szedni áldozatait a gyermekbénulás okozója a poliovírus.

Kiváló kutatókkal ismerkedtem meg, közöttük egy azal dicsekedett, hogy t a kampalai (Uganda) egyetemr l Idi Amin rémuralma alatt távolították el. Magne volt a neve, és amikor nem a vírusokkal foglalkozott, a laborban pipázott. Akkor még szabad volt. Minden esetre keveset szólt, talán az ugandai titkokat nem akarta továbbadni, vagy többet tudott a kellenél. Nem akarta életét úgy végezni, mint Idi Amin ellenségei, kiknek fejét jégsezkrényekben találták meg. A jégsezkrények különben is tele voltak reagensekkel és vizsgálati anyaggal.

Az osztálynak kiváló könyvtára volt, az egyik soroza-tot, Advances in virology, professor Pollard szerkesztette. Fia, Jonathan Pollard amerikai börtönben töltött több mint 30 évet, nemrég helyezték szabadlábra.

Egyszer a laborban, a fennemlített intézetben,- nem sejtíthetem ki bukkan fel. 1974-ben lehetett. Közvetlen f nő-köm megállt mögöttem: Látogatónk érkezett, neve Marcus Klingberg. Miután pár szót váltottunk, az 50 év körüli udvarias úr továbbállt. Mivel a nevek megragadnak a fejemben, pár évvel ezel tt rájöttem, hogy ki is volt a látogató. A New York Times írt róla 2015 decemberben: Marcus Klingberg, Highest-Ranking Soviet Spy Caught in Israel, Dies at 97, by William Grimes, New York Times, 3 Dec 2015. Lánya Sylvie Klingberg könyve nemrég jelent meg angolul.

A közegészség bástyájában többekkel találkoztam, olyanokkal, kik, -ha lepekegy jt lettem volna-, biztosan bekerültek volna gy jteményembe. Ezek már az öemberarcú szocializmusö a Varsói Szerz és segítségével történ eltiprása utáni id szakban lettek aktívak. A történelemb l mit sem tanulva hirdették, hogy a Szovjetunió maga a paradicsom, Fidel Castro, Ho Si Minh és Mao jogos harcát üdvözlöttek és 1975-ben Pol Pot kambodzsai hatalomátvételét l voltak elragadtatva.

Még e körökben is különlegességnek számított, hogy egy többtagú delegáció utazott Albániába, hogy megcsodálják a szocializmus vívmányait, melyeket Enver Hodzsa vezetett be, (fiatalabbaknak: albán politikus, a II. világháború végét l négy évtizeden át az Albán Munkapárt els titkára, az ország teljhatalmú diktátora volt). A vívmányok közé tartoztak a légvédelmi betonbunkerek is.

Az Oslói Egyetemen is jártunk néha, mert a szakmai képzéshez nélkülözhetetlen tanfolyamokat ott tartották, közel a Népegészségügyi Intézethez.

Ilyenek lepték el az egyetem faliújságjait: Zúzzuk szét a monopolkapitalizmust! Tiltakozzunk az amerikai imperia-lizmus ellen!

Ott is hevesen folytak a viták, de a politikai és szellemi egyirányúsítás teljes volt.

Az 1970-80-as évekre a radikálisok hegemoniája az ország oktatási intézményeiben beteljesedett. Jelen voltak a vezetésben, az egyetemeken, a médiákban, a kulturális intézményekben és más fontos helyeken. Ez megfontolt stratégia volt és a helyzet talán ma sem sokat változott.

Egyes «vad marxisták» elt ntek a Környezetvédelmi

házunk tája

Minisztériumban, és a megyei környezetvédelmi osztályokon. Itt akadály nélkül kiélhették hatalmi tébolyukat az önálló paraszton, kiknek szelleme még a dánok 400 éves uralmán is kifogott.

E generáció képvisel i magas pozíciókat értek el a norvég társadalomban-, és a kezdeti önproletarizálódás után igazgatók, újságírók, f szerkeszt k lettek. A mai társadalomra gyakorolt hatásuk nem elhanyagolható, de miután egy pár fokot emelkedtek a szociális létrán, lassanként már csak a nyugdíjasok között léteznek.

Bár sokan «megbánták» b neiket, de nem mindegyik. Tanulmányútjaikat Albániába, a Német Demokratikus Köztársaságba, Kínába és a «demokratikus» Kampucheába mind a mai napig egy bizonyos dicsfény övezi.

Maoval vagy Pol Pottal való kézfogás, ezek lakájainak hízelgése, kitörölhetetlen benyomást keltett és hagyott e nemzedék lelkivilágában. Maot egyesek még mindig becsben tartják Norvégiában. Mao (50 millió áldozat) vagy Che Guevara, két tömeggyilkos, képével ékesített trikóban ma is meg lehet jelenni társaságban, de Pinochet (3000 halott) nem szalonképes.

Hasonló a helyzet Svédországban. Az ismert svéd újságíró, Janne Josefsson ír Svédország balos közszolgáltatási médiákról: šA 70-es években a göteborgi kommunista f iskola hallgatója voltam. Ott nagyjából mindenki kommunista volt. Ennek érz dik most is a hatása. Ez a birkanyáj egyenesen bevonult az akkor indított TV2-be, közülük sokan most is ott vannak és f nők ma is. Ennek volt jelent sége. A balos közszolgáltatási médiák ma is «pártatlan» buborékukban élnek.

Vissza nem néztek és többnyire értetlenül álltak olyan kérdések el tt, hogy mit is gondolnak azokról az ideológiai-król, melyek nevében milliókat pusztítottak el.ö

Az egyikkel, ki f nőköm volt, sokat beszélgettem, mikor egy 7,5-tonnás rozoga Ford teherautót együtt vezettünk Észtországba 1994-ben. Mindketten ismertük a mozgalmi dalokat. Együtt énekeltünk a hosszú úton. svéd nyelven, én magyarul és oroszul. Így telt el a 2000 kilométer. Proletarizálta magát diákkorában, sokáig kétkezi munkásként dolgozott. Most 350 négyzetméteres, drága festményekkel díszített villájában, a Skagerrak szorosra nézve tölti nyugdíjas napjait, amikor nyaralni megy oda és kissé másképp látja a világot. Tanult a marxista politikai gazdaságtan-könyvb l.

Csángó Péter

Budapest/Oslo, 2017. szeptember.

<http://forum.heggar.no/thread.asp?id=2271955>

Berg H. Demokrati eller islamisme. Genesis Forlag 2013. ISBN 978-82-476-0403-8

<https://www.nytimes.com/2015/12/04/world/middleeast/soviet-spy-marcus-klingsberg>

GREGERSEN HUGÓ ÉS LUX ALICE

ÉPÜLETEK DOMBORMŰVEK ÉS EMLÉKEZÉS

A *Scripts people live* című könyvben olvastam a 70-es években, hogy még mesterségek is öröklődnek, nagypapákról unokákra szállnak a gének.

Gregersen Hugó nagypapája, Gudbrand Gregersen, mint ács érkezett Magyarországra 1848-ban, Modum Badból, Norvégiából. Kitanulta az építész mesteri szakmát és nem csak, hogy híres ember lett, hanem Budapest egyik leggazdagabb adófizető polgára a 20. század elején. Számítalan nagy projekt, a Lánchídhöz kapcsolódó Alagút, az Opera és rengeteg más alkotás kapcsolódik nevéhez. Szeged városát védő gáttal mentette meg a Tisza árvízét. A magyarok mellett is kiállt az 1848-49-es szabadságharcban.

Gudbrand Gregersen palotája a Lónyai utcában

(Fotó: Csángó Péter, 2017)

Ebben a palotában fogadta és látta vendégül Gudbrand Budapestre látogató világhírű honfitársát: Ibsent. Itt működött harminc éven át, a norvég kereskedelmi konzulátus. Gregersen Hugó itt lakott az 1950-es években.

Gudbrand Gregersen emléktáblája. A Lónyai utca palota falán látható.

(Fotó: Csángó Péter)

Ennek alapján szinte várható volt, hogy az unoka, Gregersen Hugó szintén építész pályára lépjen.

Az 1. világháború, a hatalmas területi és népességi veszteségek után, Magyarország újjáéledt az 1930-as években. Új stílusra volt szükség, ez az új művészeti kifejezés, az *art deco*, Franciaországban, Németországban, Ausztriában, az Egyesült Államokban és Magyarországon is megjelent.

A globális *art deco* több forrásból táplálkozott, a klasszikus, a kortárs és az egzotikus elemekből. Az 1920-as években főleg ornamentika, később pedig vonalak jellemzők. Saági Gregersen Hugó József 1889 július 16.-án született Budapesten. A nemesi címet Gudbrand Gregersentől örökölte. Építész, festő és szobrász, Münchenben tanult, és bár diplomáját nem honosította, mind a Mérnöki Kamara, mind a Magyar Mérnök- és Építész Egylet 1932-ben felvette tagjai sorába.

A főváros egyik elismert bérházépítője lett, 1945 előtt több mint 20 bérházat és villát épített, 1945 után több mint 20 tervet készített, ezek nagyobb része meg is valósult. Fontosabb tervezései, lakóházak: Ráth György u. 36. (1929), Kis János altábornagy u. 32. (1932), Böszörményi út 17. (1933), Móricz Zsigmond körtér 6/8/10. (1934), Fő utca 37/c (1936), Bem József u. 24. (1936), Pozsonyi út 41. (1937), Alkotás u. 9. (1938), Árpád fejedelem útja 56. (1934)–középkülső épületek: Központi Statisztikai Hivatal helyreállítása és új könyvtára (1945-48), Debreceni Penicillinger (1950), házak Kaposváron, Győrben, Debrecenben (1951-52), a bp.-i Divatcsarnok átalakítása (1956), a bp.-i Gundel étterem újjáépítése (1957).

Az *art deco* stílusban a fővárosban épített házait feleségével Lux Alice (1906-1988) szobrászművészzel közösen alkotott figurái díszítik. Ezeknek témái görög-antik, de mint ha lenne benne norvég inspirációjú tengeri mitológia is.

Lux Alice Bustyaházán (ma Bustino, Ukrajna) született, 1906-ban. 1926-31: Országos Magyar Iparművészeti Iskola (kislasztika), mestere: Lux Elek. Rómában járt tanulmányúton. 1934: Nemzeti Szalon kitüntetés elismerése=1936: Brüsszeli Világkiállítás

aranyérme=Szinyei Társaság kitüntetés elismerése=1937: Párizsi Világkiállításon két aranyérem és egy ezüstérem=1940: Milánói Iparművészeti Triennálé aranyérme. Épületplasztikai főként férje, Gregersen Hugó építész alkotásait díszítik.

Budapest, Fő utca 37 Fotó: Csángó Péter, 2017 szeptember

A F utca 37C a Budapest F városi Takarékpénztár számára készült épület homlokzatán láthatóak a szónalakov melyek a 30-as években felváltották az ornamentikát, és egy domborm .

Budapest, F utca 37C Fotó: Csángó Péter

Gregersen Hugó tervezte a földszintjén üzleteket is befogadó lakóházat a Budapesti Székesf városi Takarékpénztár számára. A házaspár már több épületen dolgozott együtt, így férje felkérte Lux Alicet hogy ide is készítsen épületdíszeket. Két m készült a homlokzatra, a tizenkét alakos *Asszonyok a kútnál*, és az egy alakos *N korsóval* cím alkotás.

Részlet Lux Alice és férjéről Gregersen Hugóról szóló cikkben amiben az alkotásról esik szó: „...Olyan jó érzés - tudja -, amikor megyek az utcán, és ez is a mi gyermekünk, meg az is. Amikor a temet be megyek ki, hozzá, akkor legalább három, ... nem is! négy! Négy ház is van, ami mellett elmegyek, és ami közös munkánk. Ez volt a mi életünk. Miért kevesellném! A legjobban a F utcai házat szerettük, amelyik a Szent Anna templom mögött áll. Rajta van egy reliefem, aminek a terrakotta változatát Amerikában és Párizsban is kiállították. Kaptam is rá egy aranyérmét. Asszonyok a kútnál a címe. Amúgy ez a kedvencem. Talán mert benne van az ifjúságunk? Meg Olaszország. És ez a kett ugyanaz. Palermo mellett láttuk ezt a relief centrumában lev motívumot. A kutacska a monrealei középkori kolostor kereng jének szélén állt. Hát, profán gondolat volt persze! Mert az eredeti kút körül aligha kerenghettek ilyen sudár és lengő öltözet asszonyok! Inkább szerzetesek. Ha csak az ördög nem incselkedett velük. Ez, látja, a legkedvesebb munkám...ö

Forrás: Saját- Budapest folyóirat 1981/6, 21. oldal

A F utcától a Duna mentén el ször kicsit északra haladunk, majd balra kanyarodva elérjük a Bem József utca 24-et. E ház kapuja is jellegzetes. Az állatövi jegyek között szerepel a bika, a rák, az oroszlán és a vízönt , meg magát a házaspárt ábrázoló relief.

Lux Alice domborm ve: Budapest, Bem József utca 24.

Fotó: Csángó Péter, 2017 szeptember

Budapest, Bem József utca 24

Fotó: Csángó Péter 2017 szeptember

A ház oldalán Hermes, a kereskedelem istenének szobra, míg a homlokzatot dekoratív, virágmintás k parkány zárja.

A séta következő stációja az egész közeli Margit körút 69. Gondoltam be is megyek a házba. Egy szimpatikus hölgy beengedett és így az interi rt is megnéztem.

Budapest, Margit körút 69.

Fotó: Csángó Péter, 2017 szeptember

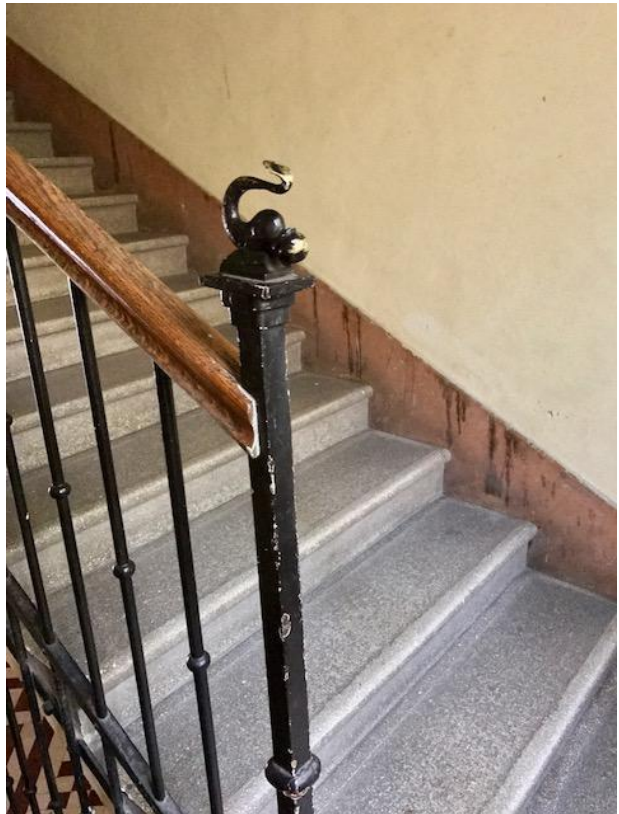
Az eddigiek közül talán e háznak a legcsodálatosabb a dombormve, valószínűleg azért is, mert épségben maradt. Egy android figura mellett két varázsos tengeri csikó mely maritim motívumként akár görög, akár norvég ihletés is lehet. Lux Alice mve.

Lux Alice dombormve: Budapest, Margit körút 69.

Fotó: Csángó Péter 2017 szeptember

Mivel sikerült a lépcs házba is bemennem, ott a korlátot díszítő delfint láthattam.

Delfinmotívum a Margit körút 69 lépcs házában

Fotó: Csángó Péter

A szépen tartott ház bejárata feletti fríz is különleges, virágmotívumokkal élénkíti. Már ez is vidámságot sugároz.

A Margit körút 69 bejárati fríze virágmotívumokkal.

Fotó: Csángó Péter

Az utolsó, Gregersen Hugó m építész által tervezett ház a Pozsonyi út 41. Ennek homlokzatán 5 figurát, a görög mitológia Meduszáját, két oroszlánt és két sárkányt láthatunk. A kapu jobb oldalán Gregersen Hugó nevét megörökítő tábla.

Budapest, Pozsonyi út 41 (Herzen utcából van a bejárat).

A dombormó Lux Alice műve

Fotó: Csángó Péter, 2017 szeptember

Pozsonyi út 41 sz. ház falán Merkur, a kereskedelem istene.

Saági Gregersen Hugó és neje Lux Alice síremléke a Nemzeti sírkertben

kozterkep/mapublic

Claude Stei-

ner (Author): Scripts People Live: Transactional Analysis of Life Scripts. 1994

<http://mek.oszk.hu/00300/00355/html/ABC04834/05441.htm>

1. **Bolla Zoltán:** Budapest art deco. Városnézés séták. 2017. ISBN 978-963-12-8828-2

https://www.kozterkep.hu/~8076/danaidak_budapest_gregersenne_lux_alice_1936.html

1. Dr. Buza Péter. Budapest, 1980. (18. évfolyam) 8. szám augusztus. Gregersen Saga <https://artportal.hu/lexikon-muvesz/lux-alice-g-5452/> <https://www.kozterkep.hu/~18115>

Történet az emlékezetről

Nem tudom miért motoszkál 1956 szét l máig az a vers a fejembe, amit a moldvai kaszánya udvarán egyik katonatársamtól hallottam. Bittermann Klaus volt az a katona, akit rövid id re mellém sorolt a sors. Kevés szabadid nkben tébláboltunk az istállókból kaszányaépületté el léptett barakkok között. Valahonnan tudta, hogy verseket faragok, bizalmába fogadott és egy különös verssel ajándékozott meg. Egy térd l szólta a vers, sDas Knieö, amely járja a világot. Németül mondta, így maradt meg emlékezetem a vers két sora:

*Ein Knie geht einsam durch die Welt.
Es ist ein Knie, sonst nichts*

Románra fordította,én meg magyarra. Klaus Bukarestben élt, onnan került kötelez katonai szolgálatra rádiótechnikai alakulatunkhoz, amelyben az ország legkülönböz bb részér l besorozott csupa érettségizett fiú szolgált. Irodalom érdekl dése és felkészültsége miatt szívesen barátkoztam vele. De rövidesen búcsúznia kellett, szülei kitelepédési kérése után sietve leszerelték. Elt nt. Nem árulta el a költemény szerz jének a nevét. Reám bízta, derítsem ki. Nem levelezhetünk, elképzelhetetlen, hogy az eltelt hatvan esztendő után valaha is nyomára bukkanhatnék. Kérdez sködtem mindenfelé, ki lehet a vers szerz je, a megjegyzett két sor nem volt elegend ennek kiderítésére. Talán, ha nem szakítom félbe a magyar-román tanári szak után hirtelen felindulásból elkezdett német tanulmányaimat, bizonyára belebotlottam volna Christian Morgenstern** költészetébe és pótolhattam volna az emlékezetemb l kiesett verssorokat:

Das Knie

Ein Knie geht einsam durch die Welt.
Es ist ein Knie, sonst nichts!
Es ist kein Baum! Es ist kein Zelt!
Es ist ein Knie, sonst nichts.
Im Kriege ward einmal ein Mann
erschossen um und um.
Das Knie allein blieb unverletzt-
als wärs ein Heiligtum.

Seitdem gehts einsam durch die Welt.
Es ist ein Knie, sonst nichts.
Es ist kein Baum, es ist kein Zelt.
Es ist ein Knie, sonst nichts.

Magyarul Molnár Imre fordításában:

A térd

A Föld körül Egy térd bolyong.
Egy térd és semmi other*.
Nem szálfacsonk, ellenszavazat ponyva-rongy!
Egy térd és semmi other.

Szitává l ttek Egy legényt
a háború alatt,
de térde, szent ereklyeként

sértetlenül maradt.
Azóta társtalan bolyong.
Egy térd és semmi other.
Nem szálfacsonk, ellenszavazat ponyva-rongy.
Egy térd és semmi other.

Mindezt ezen a nyáron a világháló segítségével deríthettem ki, amiért kifejezhetetlenül hálás vagyok. Nem pontosan tudom kinek. Klaus barátomnak, aki reám bízta ezt a titkot mindenképpen. És mert hirtelen nem találok hangzatosabb szavakat: az emberi fejl désnek!

Az els világháború borzalmait idézi a vers. Anyai nagyapám sđdics ségeső halálát. Bel le semmi, még csak egy térd sem maradt. És a második világháború juttatja eszembe, a környékünkre esett bombatölcséreket. Az összezúzott testrészeket, melyeket a kardosfalvi temet be szállítottak a közös sírba. És arra is gondolnunk kell, hogy a küszöbön álló, vagy már elkezd dött harmadik világháború nyomán a mi sorsunk is hasonló lehet ahhoz a térdhez, amely az embertelen világot járja majd. Egy térd és semmi más.

Hol vagy Klaus Bittermann? Mi mindenre jó az évtizedekre visszanyúló emlékezet?

tk

* más (Vajon mkiért hagyta meg a fordító a német eredetit?)

** Christian Otto Josef Wolfgang Morgenstern, német költő, író, m fordító Születési dátum: 1871. május 6., München, Németország

Szabályok, amelyeket a zsidóktól tanulhatunk, s ezáltal sikeresebbek, gazdagabbak lehetünk:

1. Mindenben törekedj az egyensúlyra.
2. Tanuld meg beosztani a munkát.
3. Felejtse el a büszkeséged, és kérj segítséget, ha bajba kerülisz.
4. Légy mindenkiel udvarias, és ne feledkezzél meg a köszönésről.
5. Ne légy soha cselleng.
6. Csak akkor beszélj, ha van mondanivalód.
7. Tervezd meg az életed.
8. Az alkalmazottaidnak id ben oszd szét a fizetést.
9. Ha megígérsz valamit, tartsd a szavad.
10. A szomszédod tulajdona ugyanolyan értékes, mint a te tulajdonodban lévő értékek.
11. Vedd körbe magad pozitív emberekkel, a negatívoktól pedig szabadulj meg.
12. Mindig dolgozz keményen, mindig haladj el re, bármi is történjék.
13. Sose sérts meg indokolatlanul senkit.
14. Ha valaki meg akar semmisíteni, lépj hamarabb, és semlegesítsd t.
15. Bármilyen ember megérdemli azt a szót, hogy ököszönömö.
16. Az, aki az id det rabolja, semmivel sem jobb, mint egy ékszerboltvaj. Oszd be az id det és oszd be a pénzed.
17. Nem minden esetben helyénvaló, hogy véleményt formálj.
18. Ajándékozd meg magad, ha valamit jól csináltál.
19. A nőknek tudnia kell, hogy milyen élete van a beosztottjának.
20. Néha a szükségesnél több id t, pénzt és energiát kell áldozni azért, hogy kés bb mindenb l meglegyen a szükséges.
21. Nehéz id kben a pénzt civilizációnk jövőjébe fektesd, mert biztosan megtérül majd.
22. Akkor válsz gazdaggá, ha hálát érzel mindazért, amid van.

**Tízenöt esztendő termése:
50 folyóiratszám, 10 kötet,
- több mint hatezer oldal**

Ághegy Könyvek

1. Tóth Ildikó: Múltbanéz ô elbeszélések
2. Tar Károly: Száraz oázis ô színjáték-sorozat
3. Szakács Ferenc Sándor: Kettéhasadt lélek
4. Bernhard Nordh: A hódtavi újtelepek
5. Erdélyi Szépmíves Céh Emlékkönyv ó összeállította Tar Károly
6. L rinczi Borg Ágnes: Állapotok - versek
7. Agnes Borg: Tillstånd - svéd versek
8. Bjerck-Amundsen: Søren Kierkegaard kezd nek ó Fordította: Lázár Ervin Járkáló.
9. Dohi Alexandru: Altermundia - Fordította T.K.
10. Tar Károly: Itt és ott- versek
11. Dohi Alexandru: Altermundia ô svédül. Fordította L rinc Borg Ágnes
12. Dohi Alex: Illatok könyve ô Fordította T.K.
13. Tar Károly: Pánik ô regény
14. Skandináviai hely rség ô az Ághegy-Liget Baráti Társaság pályázatára érkezett írásokból, lemez melléklettel
15. Elekes Ferenc: Éden Bädenben ô kisregény és Leborult szivarvég ô egyszer történetek
16. Asztalos Morell Ildikó: Feloldozás ô versek
17. Hjalmar Söderberg: Jézus Barabbás ô regény ô fordította Sente Imre
18. Gödriné Bed Ilona: Gondolatok idegenben ô versek
19. Molnár István: Mint pillangó a t zhözö regény
20. Dohi Alex: Definíciók könyve ô versek. Fordította: Tar Károly
21. Veress Mária: Életre, halálra ô kispróza
22. Janáky Réka: Válogatott versek
23. Tar Károly: Táncház ô gyermekversek ó Pusztai Péter rajzaival
24. Tar Károly: Firka irka ô gyermekversek ô Pusztai Irina rajzaival
25. Gaál Zoltán: Szemünk kinyílik ô talán, versek
26. Gaál Zoltán: Svart på vitt ó svéd versek
27. Tóth Ildikó: Ajtó, ablak nyitva van
28. Tar Károly: Ami eszembe jut ó kispróza írá-sok
29. Gödriné Bed Ilona: Valamit mindig megkö-szönni - versek
30. Tóth Ildikó: Mérárol csak álmodom
- 31.. Hommage Tomas Tranströmer ô fordítások
32. Tar Károly: Hajnalban vadnyuszik ablakom alatt - regény
33. Tar Károlyó Moritz Livia: Versó kép
34. Tar Károlyó Soó Zöld Margit ó Játékos torna
35. Gaál Zoltán ó Kovács Ferenc: Fák egymás között
36. Tar Károly: Est - versek
36. Forró Tamás: 1956-os magyar menekültek Norvégiában

KIRÁLYSÁG DÁNIÁBAN

Miért is írok a királyságról? Egyrészt nyilván az érdekesség kedvéért, hiszen a köznépet még akkor is érdekli, hogy mi folyik a palotában, ha a hatalom már régen búcsút intett a koronának, de létezik egy sokkal fontosabb indokom is arra, hogy írjak erről: szeretném megvilágítani a királyi ház szerepét a társadalomban a dán történelmi sajátosságok fényében.

Különös aktualitást ad írásomnak az a felfordulás, amely az egyébként roppant kevés botrányt felvonultató dán királyi ház körül kerekedett az utóbbi időkben Henrik herceg különös elhatározása folytán. A királyi hitves ugyanis kinyilvánította, hogy nem kívánja magát felesége, II. Margit királyné mellé temettetni. A történet mögött még akkor is több rejtezik, ha tudjuk, hogy nem sokkal az eset után kiderült, hogy a herceg demenciában szenved. A rossz nyelvek erre persze azt mondhatják, hogy a Királyi Ház sietett bolondnak nyilvánítani a kellemetlenkedő királyi férjet...

A nyakas gall kakas, alias Henrik Herceg, a királyné férje az utóbbi években egyre erősebben adott hangot elégedetlenségének azzal kapcsolatban, hogy nem elégedett sem a Királyi Házban betöltött szerepével, sem a címével. Elégedetlensége azonban nagyon rossz talajra hullott és a herceg lassan rájött, hogy megöregedett és már nincs miért küzdenie. Egyetlen utolsó húzása maradt, hogy elégedetlenségét mindenki tudomására hozva kijelentse, hogy nem kíván a királyné mellett nyugodni majd a Roskilde Dombon, amely a dán királyok temetkezési helye. A legtöbb dán a herceg kijelentésében nemes egyszerűséggel feleségének, a királynénak elárulását látta, volt, akit sértő dőlt tündézszer viselkedésére emlékeztetett a herceg produkciója és akadt olyan is, aki kerek-perec kijelentette, hogy semmi gond, a legjobb, ha a herceg elvált a királynétól és szépen lemond az éves apanázsáról, amelyet annak idején megszavazott neki a dán parlament, hogy ne szenvedjen semmiben szükségét és ne kelljen az asszonytól kölcsön kérnie.

Ha közelebbre látunk, akkor rájövünk, hogy lehetetlent kívánt, mert bár a királyné megadhatja neki az áhított királyi-hitves (Kongegemal) címet, a jelenlegi hercegi-hitves (Prinsgemal) helyett, de az új cím semmivel sem jelentene több befolyást, mint amivel a herceg már eddig is rendelkezett - legfeljebb jobban hangzana.

A dán alkotmány szerint ugyanis a dán államnak csak egy feje lehet, az pedig a mindenkori uralkodó, jelen esetben II. Margit és a királyné akkor sem tehetné Henriket egyenrangúvá magával, ha ez lenne a kívánsága. Ahhoz, hogy Henrik egyenrangúvá váljon az asszonnyal, ahhoz új dán alkotmányt kellene írni, vagy pedig meg kellene változtatni, ez pedig teljes képtelenségnek tűnik a realitás fényében.

Az alkotmány megváltoztatását a dán parlament (amelynek 179 tagja van) valamelyik tagja javasolhatja, a királyné maga azonban, a jelenlegi szabályozás szerint, nem tehet ilyen javaslatot.

Ezután a parlamentnek két cikluson keresztül el kell fogadnia a változtatást, vagyis kétszeri választás és igen után kerülhet népszavazásra a kérdés, amelyen a szavazásra jogosult dánok 40 százalékanak meg kell szavaznia azt, hogy az alkotmány változhasson, majd magát a változtatást is meg kell többséggel szavazni ahhoz, hogy életbe léphessen. A királyi család tagjai nem szavazhatnak a népszavazásokon.

A herceg, aki nagy vihart kavart kijelentésével egy barátjának elárulta, hogy hova kíván temetkezni ahelyett, hogy a felesége mellett nyugodna majd Roskildeben. Bár a pontos helyet nem említette, de állítólag ez a hely is Dániában található.

A dánok mély szimpátiával figyelték a királyné jüket, aki teljes nyugalommal viselte Henrik herceg sokadik liberális próbálkozását az egyenjogúság bevezetésére egy abszolút hagyományon alapuló feudális intézménybe. Henrik ideológiát gyártott sznobizmusához: szeretete volna "Majestæt"-nek szólíttatni magát "királyi fensége" helyett.

Henrik herceg, bármennyire is abszurdumnak tűnik, soha nem értette meg a dán monarchia lényegét. Ráadásul szerencsétlenségére mindjárt Dániába érkezése után kivívta a dánok ellenszenvét azzal, hogy nem tanult meg rendesen dánul, pedig már a mindenható német orvos és államférfi Struensee veszte óta tudjuk, hogy aki nem veszi a fáradságot arra, hogy elsajátítsa a nyelvüket, azt soha nem fogják a jó dánok megkedvelni, még akkor sem, ha egyébként kiváló tulajdonságai vannak. Struensee-nek például egyenesen az egyébként kiváló fejét vették, igaz, vele kapcsolatban más bonyodalmak is adódtak a nyelvi nehézségeken felül.

A herceg, Struensee-hez hasonlóan, semmiféle megértést nem tanúsított a dán hagyományok iránt. Egyszer a skótok királyné jével, Stuart Máriával kezdett el példálózni, kinek férje annak idején király lehetett.

Henrik elfelejtette, hogy a mindenkori dán uralkodó egy egészen régi keltezés, személyes kapcsolatot ápol a dán néppel alanyi jogon, mely annyira közvetlen volt a történelem folyamán, hogy az Európában páratlanul erős királyi abszolútizmus idején is minden alattvalónak joga volt kihallgatást kérni és személyesen találkozni az uralkodóval.

Ez a tény hozzájárult ahhoz a legendához, mely szerint az uralkodó csakis jó lehet, minden rossz döntés csak a nép és az uralkodó közötti közegből származhat, amiről ha a király tudomást szerez, akkor azonnal segít a népén. Egy időben az is elégséges fenyegetésnek bizonyult ahhoz, hogy valakit jobb belátásra térítsenek, ha azt mondták neki, hogy viselkedését a király tudomására hozzák, mert az uralkodó eltiltja megszégyenülés súlyosabbnak tetszett a börtönnél is.

Ennek a közvetlen kapcsolatnak gyökereit, mely népet és uralkodót, minden későbbi alkotmányos modernizálás ellenére is összekötötte, a svéd király, X. Károly Gusztáv kísérletében kereshetjük, aki szeretete volna meghódítani Dániát.

Mindenki arra számított ebben a súlyos pillanatban, hogy a dán király, III. Frederik el fog menekülni a városból, de

Frederik ekkor a koppenhágai polgárok mellé állt, akik hajlandóak voltak a városuk védelmében akár az életüket is feláldozni, ellentétben a nemességgel, amely csak igen kevésbé támogatta a királyt és a polgárság fejlesztéseit az egész vészhelyzet alatt. A király azonban kijelentette, hogy saját fészkeiben kíván meghalni. Ezzel a kijelentéssel persze óriási népszerűségre tett szert nem utolsósorban a koppenhágai hölgyek körében, akik szintén részt vettek a városfalak védelmében.

A németalföldi flotta a dánok segítségére sietett és tönkverte a svédeket, akik így a koppenhágai ostromzár feloldására kényszerültek, Dánia megmenekült, a király pedig nemsokára a koppenhágai nép üdvívalgása közepette kihirdette egyeduralmát, a dán királyt élet-halál urává téve és megfosztva a nemességet attól a lehetőségtől, hogy a királlyal közösen gyakorolhassa a hatalmat. Máshol is létezett abszolútizmus Európában, de sehol sem volt talán annyira teljes a királyi hatalom, mint Dániában, amelyet az 1665-ös törvény, a Kongeloven egyedülálló módon biztosított Európában. A nemesség kizárása a hatalomból olyan ürüggyel történhetett meg, hogy a svéd támadás alatt a nemesség nem védte meg az országot, amely túlélését egyedül a királynak és a fegyvert fogott polgárságnak, a népnek köszönhette. Az uralkodó és a nép közötti jó kapcsolat nem szakadt meg a modern időkben sem, 1848-ban Koppenhágában az Istenadta nép képviselői a forradalmi helyzethez képest a legudvariasabban megkérték a királyt, hogy fogadja el követeléseiket és a királynak eszébe ne jusson a kétségbeesésbe hajszolnia. VII. Frederik összeszedte magát és szívesen hajszolnia mérten és fellépésével meghódította a szívet, biztosította népét arról, hogy igazán vezetni fog. Ennek megfelelően 1849 június 5-én aláírta Dánia új alkotmányát, melynek eredményeképpen Dánia alkotmányos monarchiává alakult. Az uralkodó szerepe ennek megfelelően az államfői teendők ellátása. A politizálás a demokratikusan megválasztott parlament és a kormány hatáskörébe tartozik, a királynak a reprezentatív feladatok ellátása mellett, a kormányzással kapcsolatban szimbolikus feladatai vannak és végső soron bárhol, bármilyen körülmények között a dán államiságot testesíti meg. Amikor a dánok a királynak ünneplik, akkor egyben kicsit magukat is ünneplik. II. Margittal az átlagos dán a hetvenes években még simán találkozhatott akár Koppenhága sétálóutcáján is, manapság azonban, feltehetően biztonsági okok miatt ritkábban fordul el, hogy az ember belebotlik az utcán az uralkodóba. Margitnak sikerült a királyságot még népszerűbbé tenni Dániában. A királynak nem volt asszony, tehetséges, hanem vész, aki olyan fáradhatatlanul látta el feladatait, hogy egy időben még a Tüdőbeteg Egyesületében is elnökölt, amíg az utóbbi időben mégis lemondott, tekintve, hogy néhány felségért egyre hangosabban szóval, hogy mégiscsak fura dolog ez, ha egyszer felsége láncdohányos...

Ha manapság már nem is találkozhatunk olyan szívesen Margit királynéval az utcán, mint régen, de az uralkodó megtalálta a módját annak, hogy akkor is beszélhessen minden alkalommal, ha az nem találkozik vele különféle ünnepélyes alkalmakkor, avatókon és jótékonysági eseményeken sem. Nincs még egy beszéd, amely annyi figyelmet kapna Dániában, mint a királyné újévi beszéde. Bár az országban folyó eseményekre semmiféle befolyása sincs az említett újévi beszédnek, ennek ellenére minden szavát külön-külön is számtalanszor megmérlik egy láthatatlan mérlegen.

A dán uralkodók egyébként 1941 óta tartanak beszédet, de igazán népszerűvé Margit tette a TV-s szónoklatot.

A beszéddel kapcsolatban lehet pénzbeli fogadásokat is kötni a játékosok számára, hogy mi szerepel majd benne. A legkisebb a szorzója, annak a bizonyos mondatnak van, amely nélkül én még nem is hallottam beszédet, nevezetesen "Gud bevare Danmark", vagyis Isten óvja Dániát, de nagyon kicsi a szorzója a "Ferøer" és a "Grønland" szavaknak is (1,01), hiszen ezek nélkül a szavak nélkül sem tudjuk elképzelni az újévi beszédet.

Az uralkodó szavait teljesen behatárolják a politikai egyezmények arra vonatkozóan, hogy mit mondhat és mit nem. Az újévi beszéd úgy készül, hogy októberben az államminisztérium illetékese elküldi az Udvarnak egy listát kulcsszavakban azokról a témákról, amelyekről szívesen hallanának a beszédben. Az uralkodó ezekből választja ki azokat a témákat, amelyekről a beszéd szólni fog. Miután a beszéd elkészül, az Udvar részéről visszaküldi jóváhagyásra a kész beszédet az Államminisztériumba. A népközlés érdeklődéssel figyeli, hogyan oldja meg a szinte lehetetlen feladatot a királyné, hogy ne mondjon semmit, mégis mindenkit lelkesítsen és erőt adjon a megpróbáltatások elviseléséhez. Margit általában kiválóan oldja meg a feladatot, a Børsen újság egyszer megjegyezte, hogy példát vehetnénk az uralkodóról, mert nagyon sok mindent tud, de csak nagyon keveset beszél...

A monarchia jelenleg kiválóan ellátja tehát a feladatát Dániában és az öröklés kérdése is megoldottnak látszik Frigyes trónörökös személyében, ám mindenki tisztában van azzal, hogy csak addig fog minden így működni, amíg a királyi ház nem veszíti népszerűségét. Jelenleg a dánok 83 százaléka támogatja a királyságot, de mindenki tudja, hogy egy részegen száguldozó hercegecske egy közúti balesetbe torkolló út végén könnyen véget vethet a királyság jelenlegi nimbuszának. Reméljük, hogy nem így lesz és a dán királyság a jövőben is iskolapéldája maradhat annak, hogyan képes egy alapjában véve elöregedett intézmény a modern idők szavát követni.

Pet Tünde

Szent László

Az idén a lovagkirály trónra lépésének 940., szentté avatásának 825. évfordulója alkalmából Szent László- emlékévet tartunk.

László herceg, I. Béla fia életét lengyel földön kezdte, ahova az örökösödési harcok miatt vissza-visszatért, végül a testvérharcok és I. Géza halála után, 1077-ben trónra került. Nekifogott a rendteremtésnek, mert akkoriban is nagyon elterjedt a lopás. Törvénykönyvében szigorú büntetést írt el azoknak, akik nem tisztelték a magánvagyonot. A tolvajt, ha rajtakapták, felakasztották. Liba- vagy tyúklopásért kitolták a tolvaj szemét, gyakori büntetés volt a kéz- vagy orrvágás és az is el fordult, hogy kitepték a bűnös nyelvét. Micsoda idők voltak! Mi történne, ha ma is alkalmaznák Szent László törvényeit?! Bizonyára kevesebb volna az általános romlottság a közéletben, amit finoman korrupciónak neveznek. Na, de eltelt ezer esztendő, sokasodtak törvényeink és a kiskapuk, amelyeken ki-be járnak a tilosban mázskálók. Mindig így volt ez, amikor ilyen-olyan háborúk után elszabadult a pokol. A második világháború után hónapokig akkora volt a sóhiány, hogy akit rajtakaptak a feketézésen, rögtön felakasztották. A nép akkor is tudta, hogy aki nagyban lop, annak kevésbé esik baja, mint az apró tolvajlásokat elkövetőknek. Az elkelket vagyoni állapotuk és társadalmi helyzetük tekintetében jelentős különbségek választották el a szabadok tömegeitől. Akkor jelent meg először a törvénykönyvekben a nobilis (nemes) kifejezés. A nemesi ok-

levéllel rendelkeztek közel kilencszáz évig a kiváltságaikat. Az egyházi embereknek büntetése kisebb volt, mint a világiaké. A pogányság ellen is küzdenie kellett

a királynak, a keresztény hitre térés bizony nem ment egyik napról a másikra, nálunk is évszázadokig tartott, akár Svédországban.

Trónja sem volt biztonságban, amíg Salamon király a koronázását maga is segítve le nem mondott és átadta neki a koronát. Ettől kezdve erős kézzel vezette országát. Hatalmas természetű férfi volt, aki csak a többi ember közül vállalt kimagaslott. Nagy testi erejét még ötven éves kora körül is megőrizte. A harcban való jártassága, a csatákban mutatott személyes bátorsága következtében a középkorban fokozatosan vált nagyon népszerűvé. A kiváló katonai erények mellett Hartvik püspök már Könyves Kálmán idején elismerően írt László erkölcsösségéről, erényességéről és mély vallásosságáról. 1085-ben visszaveri az országra támadó kunokat. Ezzel kapcsolatos a Szent László-legenda. 1091-ben elfoglalja Horvátországot. Az országba betört kunokat Temesnél és Orsovánál megveri. Megalapítja a somogyvári apátságot. 1092-ben kibocsátja I. törvénykönyvét, 1093-ban lengyelországi hadjáratot vezet Ulászló Hermann fejedelem támogatására. 1094-ben hazahívja, és utódjául jelöli Könyves Kálmánt és megalapítja a zágrábi püspökséget. 1095-ben hadjáratot vezet a cseh király ellen. Ennek során megbetegszik és meghal.

A népét győzelemre segít. László kultusza tovább élt a későbbi korokban is. A nehéz háborús időkben a nép László királytól várt és remélt segítséget – a magyar harcosok László nevét kiáltva rohantak a törökökre. A német terjeszkedéstől, a pápai hatalmától és a keleti nomád népek pusztításaitól egyaránt megvédte országát és biztosította a magyar állam függetlenségét.

Szent László harca a kun vitézzel, a Képes krónika »P« iniciáléja és az ennek alapján készült szekszárdi szobor

Évszázadokra példaképévé vált a tudatosan cselekvő, elrelatíváló országvezetőknek.
A Kárpát-medencében több település őrzi Szent

László emlékét: Búcsúszentlászló, Pusztaszentlászló és Zalaszentlászló Zala megyében, Szentlászló Baranya megyében, Bakonyszentlászló Győr-Moson-Sopron megyében, Pilisszentlászló és Vácszentlászló Pest megyében, Mátraszentlászló Heves megyében, Jászszentlászló Bács-Kiskun megyében, Bükkszentlászló Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, Püspökszentlászló Baranya megyében, Szentlászló Horvátországban, Tordaszentlászló Erdélyben, Kolozsvárban, Szécsiszentlászló Szlovéniában, Lászlóvára Romániában.

Károly László SZÁZ TÖRTÉNELMI REGE címmel 1857-ben Kolozsvárott kiadott könyvében olvashatunk Szent Lászlóról szóló legendákat.

Amikor fiatal korában Erdély kormányzó hercege volt, a kunok Erdélyen át Magyarhonba törtek. Salamon király Gejza és László hercegekkel Erdélyben terem, Kerlésnél a kunokat megtámadják, megverik. De László nehéz sebet kap. Sebesülten hátra vonulna, egy kun lovagot pillant meg, ki szép magyar lányt rabolt. László Zug nevű paripáján a rabló után ered, kiáltja a lánynak, hogy ugorjék s rántsa le a rablóját is. Így történt. A nemes herceg is leszállt lováról és párbajban végzett a kun harccsal.

Nagy költőnk Vörösmarty Mihály így írja le alakját Cserhalom c. költeményében.

László, a fejedelmi vitéz, amaz isteni férfi,
A ki kemény erdélyi pejét ugratja közöttük?
Nem föld ad neki lelkesedést: szíve tiszta szívében
Él az erős Isten, s a nemzeti ritka dicsőség.
E kettő viszi csendes időn, s intézi csatáin.

Amikor a kunok újra pusztítják Erdélyt 1090-körül, László ott terem és kemény csatákat áll. Torda mellett vesztett és a Torda feletti hegyen utoléri a kunok, fejszék a feje felett suhognak. Lovag és ló ereje gyengül, László imát lehel, s íme, miként hajdan Mózesnek a Veres tengert, Isten a hegyet ketté repesztette, királyunk és a kunok közt száz lépésnyi mély szakadék tátongott. A Tordai hasadék ma is csodálni való, kedvelt kirándulóhely.

Kolozsvár mellett, Szentlászlótól, fel Egerbegy felé, néhány mértföldnyi hosszan, apró kövesült csigákkal tele föld. A nép Szent László pénzének nevezi. Itt is csatázott királyunk a kunokkal, akiknek futniuk kellett. Futás közben zsákmányból aranyokat szórtak, a magyarok nekiláttak összeszedni. Szent László fohászára az aranyak kővé váltak s katonái tovább üldözték az ellenséget.

A népnek minden időben szüksége van az ilyen legendákra. Sikeres embert szívesen követünk mindannyian. Erős vezetők nélkül gyenge az ország. Bizalom nélkül nem születnek és nem kormányozhatnak sehol erős vezetők.

Szent László füve,
avagy
Szent László tárnics
(Gentiana cruciata)

KRISZTUS-LEGENDÁK

SVÉD EREDETIBŐL fordította LEFFLER BÉLA

A SZENT ÉJSZAKA

Mikor ötéves voltam, nagy bánat ért. Nem is hiszem, hogy volt azóta nagyobb bánatom.

Úgy történt, hogy meghalt a nagyanyám. Azel tt mindennap ott üldögélt a sarokdíványon és mesélt nekünk.

Úgy emlékszem, mintha nagyanya mindig csak ott ült volna és mindig csak mesélt volna, reggelt l estig, mi gyermekek pedig körülötte ültünk és úgy hallgattuk. De szép napok voltak ezek! Egy gyermeknek sem volt olyan jó dolga, mint nekünk.

Már nem nagyon emlékszem, milyen is volt a nagyanyám. Arra azért visszaemlékszem, hogy szép, hófehér haja volt és mindig el re hajolva ment és hogy többnyire üldögélt és harisnyát kötögetett.

Arra is emlékszem még, hogy amint elmondott egy mesét, akkor a fejemre tette a kezét és így szólt:

- És ez mind-mind igaz, akár csak, hogy én most téged látlak és te látsz engem.

Arra is emlékszem, hogy olykor énekelni is szokott, de ezt nem mindennap tette. Az egyik ilyen ének a lovagról meg a habléányról szólt és ez volt minden vers refrénje: «A tenger felett zúg, zúg a hideg szél.»

Azután emlékszem még arra a gyermekimádságra, meg egy

zsolnártversre, amire tanított meg.

A mesékre, melyeket elmondott, csak nagyon homályosan, alig hogy vissza tudok emlékezni. Egyetlen egyre azonban olyan világosan emlékszem, hogy most is el tudnám mesélni. Jézus születésér l szolt ez a mese.

Ennyi az egész, ami nagyanyámra emlékeztet, persze azon a nagy szomorúságon kívül=bizony erre emlékszem a legjobban, hogy már nincsen köztünk.

Oly világosan emlékszem vissza arra a reggelre, mid n a sarokdívány üresen állott és sehogy-sem tudtam megérteni, hogy mikor is lesz vége ennek a napnak. Bizony erre jól emlékszem és ezt sohasem fogom elfelejteni.

Arra is emlékszem, hogy minket gyermekeket bevezettek hozzá, hogy megcsókoljuk a halott kezét. És mi úgy fél-tünk, de valaki azt mondta, hogy most utoljára van alkal-munk megköszönni nagyanyának azt a sok örömet, amivel minket megajándékozott.

És visszaemlékszem arra is, hogyan vitték ki az udvarról azokat a meséket és dalokat, hosszú fekete koporsóban és hogy azok nem tértek soha többé vissza.

Úgy éreztem, hogy valami kiszakadt az életemb l. Mintha egy szép elvárásolt világ kapuja zárult volna be el ttem, ahova ezel tt szabadon járhattam ki és be. Most már nem volt senki sem, aki ki tudta volna nyitni el ttem ezt az ajtót.

Azután emlékszem, hogy lassanként megtanultunk mi is játszani bábokkal és játékokkal, mint a többi gyermekek és ekkor talán úgy látszott, hogy nem is hiányzik többé a nagyanya vagy talán meg is feledkeztünk róla.

De még ma, negyven év múlva is, mikor itt ülök és a Krisztusról szóló legendákat gy jtögetem össze, melyeket keleten hallottam, felújul el ttem az a kis mese Jézus születésér l, melyet a nagyanyám szokott elmesélni. És így kedvem támad, hogy még egyszer elmondjam, hogy ez is bele kerüljön a gy jteményembe.

*

Karácsony napja volt, valamennyien a templomba mentek, csak nagyanyó és én maradtunk odahaza. Azt hiszem, az egész házban egyedül voltunk. Mi azért nem mehettünk a többiekkel, mert egyikünk nagyon fiatal volt, a másikunk pedig már nagyon öreg. És mi mindketten olyan szomorúak voltunk, hogy nem mehettünk el a hajnali misére és nem gyönyörködhettünk a sok-sok ég gyertyában.

Amint így egyedül üldögéltünk, elkezdett nagyanya mesélni. - Volt egyszer egy ember - mondta, - aki kiment a sötét éjszakába, hogy tüzet kölcsönözzön. Háziról-házra járt és mindenhová bekopogtatott. - Jó emberek segítetek rajtam! - mondta. - A feleségemnek gyermeke született és tüzet akarok gyújtani, hogy felmelegítsem t meg a kisdedet. De kés éjszaka volt és mindenki mélyen aludt. Senki sem válaszolt.

Az ember tehát csak ment, mendegélt. Végre észrevette, hogy nagy messze valami t z világol. Abban az irányban vándorolt tovább és meglátta, hogy a t z kint a szabadban lobog. Fehér juhnyáj pihent és aludt a t z körül és egy öreg pásztor üldögélt ottan és rizte a nyáját.

Mikor az ember, aki tüzet keresett, odaért a juhokhoz, meglátta, hogy három hatalmas komondor fekszik a pásztor lábánál. Mind a három fölébredt, mikor arrafelé tartott, kitátották széles szájukat, mintha ugatni akarnának, de egy hang sem hallatszott. Az ember látta, hogy a sz rük fölborzolódott a hátukon, látta, hogy éles foguk fehéren villogott a t z fényben és hogy nekirohannak. Érezte, hogy az egyik a lába felé harap, a másik meg a keze felé, a harmadik pedig a torka felé. De mintha a foguk, amikkel harapni szerettek volna, nem engedelmeskedett volna és így az embert semmi baj nem érte.

Most az ember tovább akart menni, hogy megkapja, amire szüksége van. De a juhok olyan s r n feküdtek egymás hegyin-hátán, hogy nem tudott el re jutni. Ekkor egyszer en fellépett az állatok hátára és úgy ment a t z felé. És egy állat sem ébredt fel, de még csak meg sem mozdult.

Idáig jutott el nagyanya a mesélésben, anélkül, hogy megzavartam volna, most azonban iga-zán félbe kellett szakítanom. - Miért nem mozdultak meg a juhok, nagyanyám? - kérdeztem. - Azt majd meghallod nemsokára, - mondta nagyanya és tovább folytatta a történetet.

- Mikor a férfi már közel ért a t z höz, a pásztor feltekintett. Öreg, haragos ember volt, barátságatlan és kemény mindenkivel szemben. Mikor meglátta, hogy az idegen feléje közeledik, felkapta hosszú hegyes botját, mely mindig a kezében volt, mikor a nyáját rizte és az idegen felé hajította. A bot sivítva röpült a vándor felé, de mielőtt eltalálta volna, elkanyarodott t le és bűgva sivított el mellette, ki a mez re.

Mikor nagyanya idáig jutott, ismét félbeszakítottam. - Nagyanyám, miért nem akarta a bot eltalálni azt az embert? - Nagyanya azonban nem is törődött a kérdéssel, hanem tovább folytatta az elbeszélését.

- Most odalépett az ember a pásztorhoz és így szólt hozzá: Jó ember, segíts rajtam és adj kölcsön egy kis paraszat! A feleségemnek gyermeke született és tüzet kell raknom, hogy felmelegítsem t meg a kisdedet.

A pásztor a legszívesebben nemet mondott volna, de azután a kutyákra gondolt, melyek nem harapták meg az idegent, meg a juhokra, melyek nem ugrottak föl és végül a botjára, mely nem akarta eltalálni, bizony megélemedett és nem merete megtagadni t le, amit kért.

- Végy csak, amennyi kell! - mondta az idegennek.

A t z már éppen kialvóban volt. Nem volt ott már sem darabfa, sem gally, csak nagy halom zsarátnok, az idegennek pedig nem volt sem t zlapátja, sem serpeny je, amiben a paraszat elvihette volna.

A pásztor jól látta ezt

és azért újból biztatta: -

Végy csak amennyi tetszik! - és már el re örült annak, hogy az idegen úgy sem fog tudni tüzet vinni magával.

Az ember azonban lehajolt és pusztá kezével néhány paraszat kapart el a hamuból és azt a köpenyébe takargatta. És a parázs sem a kezét nem égette meg, mikor hozzányúlt, sem a köpenyét, amiben úgy vitte, mintha csak dió vagy alma lett volna.

Erre már harmadszor szakítottam félbe a mesét. - Nagyanyó, miért nem akarta a parázs megégetni annak az embernek a kezét?

- Mindjárt meghallod, - mondta nagyanya és tovább folytatta a történetet.

- Mid n a pásztor, aki gonosz és haragos ember volt, mindezt látta, akkor nagyon elcsodálkozott: - Micsoda éjszaka lehet ez, hogy a kutyák nem harapnak, a juhok nem félnek, a botom nem talál és a t z nem éget? Visszahívta az idegent és ezt kérdezte t le: - Min éjszaka ez? És hogy van az, hogy mindenek olyan kegyesek hozzád?

Erre az idegen így felelt: - Én nem mondhatom meg Néked, ha magad nem látod! - És azzal tovább sietett, hogy minél el bb tüzet rakhasson és felmelegítse a feleségét és a kisdedet.

A pásztor azonban úgy gondolta, hogy nem téveszti el a szem el l ezt az embert, míg meg nem tudja, hogy mit is jelentsenek mindezek. Fölszedel zködött tehát és utána ment, míg el nem jutott oda, ahol az lakott.

Ekkor látta a pásztor, hogy az idegennek még csak kunyhója sincsen, hanem csak egy szikla-barlangban feküdt a felesége és a gyermeke és ott semmi más nem volt a hideg sivár k falaknál.

A pásztor úgy gondolta, hogy a szegény ártatlan csecsem halálra fázik a barlangban és bár keményszív ember volt, mégis ellágyult és segíteni akart a gyermekek. Leoldozta hát vállá-ról a hátizsákját és el vett bel le egy puha, fehér bárányb rt, odaadta az idegennek és azt mondta, hogy takarja be vele az alvó kisdedet.

De alig hogy megmutatta, hogy is tud jószív lenni, a szemei egyszerre fölnyíltak és olyant látott, amit eddig nem láthatott és olyant hallott, amit eddig nem hallhatott.

Látta, hogy ezüstszárnú kis angyalkák állnak s r n körülötte és mindegyikének hárfája van a kezében és mindegyik hangosan énekelte, hogy ma született nekünk a Megváltó, aki a világot feloldja b neib l.

Most aztán megértette, hogy miért volt ma éjszaka minden olyan vidám és hogy miért nem akart rosszat tenni senki sem.

De nemcsak a pásztor körül voltak angyalok, hanem angyalokat látott, ahová csak tekintett. Ott ültek bent a barlangban, ott ültek kint a hegyen és ott lebegtek fent az égben. Csapatostól jöttek és mentek, de mindannyiszor megálltak és megnézték egy pillanatra a kisdedet.

Oly nagy öröm, vigasság, ének és zene volt a sötét éjszakában, amin t eddig soha sem látott. Úgy megörült, hogy felnyíltak szemei, térdre borult és úgy adott hálát az Istennek.

Mid n idáig jutott el nagyanya, felsóhajtott és így szólt: - És amit ez a pásztor látott, azt mi is megláthatjuk, mert az angyalok minden karácsony éjjel fent lebegnek az égben, csak észre kell vennünk ket.

Majd kezét a fejemre téve, így szólt nagyanyám: - Emlékezz erre vissza, mert ez igaz, mint ahogy én látlak téged és te látsz engem. És nem a gyertyáktól, nem a lámpáktól függ, nem a holdvilágtól, avagy a napfényt l függ, hanem az a legfontosabb, hogy olyan szemünk legyen, amely meglátja

Szép Új Világ

TELEFONHÍVÁS A 21. SZÁZADBAN

- Halló! Sarki Pizza?
- Nem Uram, ez Google Pizza!
- Óh, bocsánat, akkor rossz számot hívtam...
- Nem Uram, jó számot hívtam! Csak a Google megvásárolta az üzletet.
- Oké. Akkor szeretnék rendelni...
- Rendben Uram. A szokásosat?
- Hogyhogy a szokásosat? Ön ismer engem?
- Az adatbázisunk szerint a legutóbbi 12 alkalommal Ön vastag tésztájú pizzát rendelt sajttal, kolbásszal és szalonnával.
- Igen, pontosan. Most is azt szeretnék...
- Uram, javasolhatnék most valami mást? Egy finom salátát?
- Jégsalátát sárgaréppával, ruccolával és paradicsommal?
- Micsoda? Utálok a zöldségeket!
- Elnézést Uram, de hadd hívjam fel a figyelmét, hogy túl magas a koleszterin szintje!
- Micsoda? Ezt meg honnan veszi?
- A telefonszáma alapján be tudtuk azonosítani, és így hozzá tudunk férni az Ön orvosi laboratóriumi eredményeihez az utóbbi 7 évb l.
- Oké, de akkor sem akarom a zöldségeket. Egyébként pedig ne féltsenek, mert szedek gyógyszert a koleszterin szintemre!
- Bocsánat Uram, de nem rendszeresen szedi azt a gyógyszert! A kereskedelmi adatbázisunk szerint az utóbbi 4 hónapban mindössze egyszer vásárolt egy 30 tablettás csomagot az Ön utcája végén található gyógyszertárban.
- Ugyan már, ez semmit sem bizonyít... Egy másik gyógyszertárból vásároltam a többi.
- Ne haragudjon Uram, de ez sem lehet, hiszen nem látjuk ezt a kiadást az Ön bankkártya adatbázisán.
- Készpénzzel vásároltam, nem bankkártyával.
- No de a banki elszámolásán sem látszik, hogy ennyi készpénzt felvett volna!
- Vannak más készpénzes forrásaim is!
- Na de Uram! Az adóbevallásában ez nem szerepel. Reméljük, hogy nem tagadott le valami bevételi forrást az Adóhatóság el l!?
- HAGYJON ENGEM BÉKÉN, MENJEN A FENÉBE!
- Sajnálom Uram, de remélem megérti, hogy ezeket az információkat mi kizárólag az Ön érdekében gy jtjük és használjuk!
- ELÉG! Elegem van a Google-ból, facebook-ból, twitter-b l, whatsapp-ból és a többib l. Ki akarok szállni! Elmegyek egy lakatlan szigetre, ahol nincs Internet, kábel TV, és senki, aki folyamatosan figyelne és kémkedne utánam!
- Megértem Uram! De fel kell hívjam a figyelmét, hogy ehhez el bb meg kell újítania az útlevelét, mivel az 6 héttel elzel tt lejárt...

N ies gépkocsi

